

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ IX

ТРАВЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ — 1959

№ 59/60

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

I. Розгін:
НЕВМИРУЩІ ІДЕЇ С. ПЕТЛЮРИ

I. С.:
ПРОПАГАНДА НЕНАВИСТИ —
ЗАСІБ ПОЛОТИКИ ЦК КПСС

У. В.:
ТИСК ЗНИЗУ

В. Смаглій:
ФЕСТИВАЛЬ У ВІДНІ

М. Гоголь:
РЕВІЗОР

О. Підгайна:
М. ГОГОЛЬ, УКРАЇНА І РОСІЯ

Ю. Март:
МИКОЛАЇВЩИНА

I. Розгін:
СТАН ВІЦЬОЇ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ

Віт. Бендер:
ТРИ ПОКОЛІННЯ

(Рефлексії після прочитання брошюри В. І. Гришка "Молода Україна революційного сорокаліття під Советами").

М. Щепенко :
"ПРОГРЕСИВНИЙ РЕГРЕС"

О. Куленко:
ПОЗУСТРІЧНІ ВРАЖЕННЯ

Ш. Н.
СЕНСАЦІЙНА БІБЛІЙНА
ЗНАХІДКА В ЄГИПТІ

Вісті з України, одумівська хроніка, тощо.

У ВАГА!

У ВАГА!

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Редакція Колегія.

Умови передплати в Канаді:
На півроку \$1.75, на один рік \$3.00,
на два роки \$5.00. В інших країнах
рівновартість канадського долара.
Ціна окремого числа 30 центів, а по-
двійного 40 центів.

MOLODA UKRAINA (Young Ukraine). A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association. Subscription in Canada for 6 months \$1.75, one year \$3.00, two years \$5.00. Single issue 30 c., double issue 40 c.

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada.

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Keensington Park Rd.,
London, W. II,
England.

В Аргентині:

"Porohy",
Casilla de Carreo 3184,
Buenos Aires,
Argentyna.

У Франції:

Mr. S. Lewitcki,
Rue M. Demenitroux,
Bat. — 4, Ese. — F/97
Centre Petit Pre,
Creteil, Seine,
France.
Post conto:
Paris c/c - 8.286 — 55.

В Бельгії:

Mr. V. Vizir,
19 Place Hoover,
Louvain,
Belgium.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Весна в Україні.

ВСІ НА АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКУ ЗУСТРІЧ

ПЕРША НА ТЕРЕНІ США!

Об'єднання Демократичної Української Молоді США і Канади запрошує українську молодь та громадянство на

ВЕЛИКУ ЗУСТРІЧ

молоді північно-американського континенту, яка відбудеться в прекрасній відпочинковій оселі Українського Робітничого Союзу в Глен СПЕЙ Ukrainian Workingmen's Ass'n. Resort Center, Glen Spey, N. Y.

4-го і 5-го липня ц. р.

Святкування розпочнеться в суботу 4-го липня.

В ПРОГРАМІ:

СУБОТА — протягом дня спортивні змагання одумівських дружин.

Увечері — мистецькі виступи з участию молодих талантів та ВЕЛИКИЙ ЛІТНІЙ БАЛЬ.

НЕДІЛЯ — Польова Служба Божа.

Офіційна частина зустрічі присвячена відзначенню 250-річчя смерти Великого Гетьмана Івана Мазепи — героя неустанної боротьби українського народу проти російського імперіалізму.

Мистецька частина та різноманітні розваги.

Приїжджайте на приемний і корисний відпочинок серед мальовничих краєвидів оселі!

Першорядні готелі, добірні буфети та добра обслуга для Ваших вигод. Грає оркестра Богдана Гірняка.

Приміщення на нічліг замовляти тільки до 20-го червня ц. р. у директора оселі д-ра Романа Ричка.

(Roman Ryczok, U.W.A. Resort Center, Glen Spey, N. Y., USA, Tel.: Port Jervis 4-8108).

Закликаємо до масової участі все українське громадянство!

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМИТЕТ

В ЖЕ ВІЙШЛА З ДРУКУ

КНИЖКА

ВАСИЛЯ І. ГРИШКА

МОЛОДА УКРАЇНА ПОРЕВОЛЮЦІЙНОГО СОРОКАЛІТТЯ ПІД СОВЄТАМИ

Василь Іванович Гришко — один з найліпших українських публіцистів, автор широковідомої відповіді Ю. Смоличеві "Хто з ким і проти кого?" та багатьох інших публікацій. Ця його книга — небуденна поява в нашій сучасній публіцистиці, і її повинен придбати кожен, хто цікавиться генеральною проблемою сьогоднішнього дня нашої нації — проблемою молоді в Україні.

Ціна одного примірника: США і Канада — 2 дол.; Англія — 0:12:00; Австралія — 0:14:00; Бельгія — 55 фр.; Франція — 800 фр.; Голландія — 6 гульд.; Аргентина — 30 пез.; Бразилія — 150 круз.; Німеччина — 5 ім. Набувати в усіх представників та кольпортерів "Українських вістей" і у видавництві "Україна": (Neu-Ulm/Do., Schulgasse 1).

НЕВМИРУЩІ ІДЕЇ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

(У 33-ТИ РОКОВИНИ СМЕРТИ)

Симон Петлюра для нас є історичною реальністю невмирущої ідеї визволення України. Він не тільки теоретично зформулював, а й практично здійснив свою ідею відновлення і побудови української держави власними силами, власною зброєю.

Культ пам'яті і відзначення роковин його смерті — найкращий того доказ, а тому ми з цієї нагоди нагадуємо і сьогодні нашому суспільству про головні ідеї С. Петлюри, вірність яким він заповів нам.

“В українську державність ми віруємо, в її неминучість ми переконані. Для нас вона є до певної міри живою реальністю, бо ідею її ми носимо в серці, бо її духом і її потребами овіяне наше життя...”

“Коли наш ідеал ще не досягнено, то це ще не означає неможливості його досягнення. Коли ж наші традиції в минулому перервалися Переяславським трактатом, так вони знаходили свое, хоч часове воскресіння в часи Дорошенка, Мазепи і нарешті знову постали в наші часи”.

З того виходить, що С. Петлюра заповів нам зберігати в своїх серцях “живу реальність української державності”, і друге, що традиція української державності невмируща, що вона вічно живе й буде жити, аж поки не втілиться в реальну дійсність.

“Наша боротьба не закінчилася відступом уряду та армії поза межі Батьківщини, — каже С. Петлюра. — Те становище, в якому ми перебуваємо, можна схарактеризувати так: під натиском ворога і з уваги на несприятливу міжнародну ситуацію ми відійшли на другу лінію наших бойових позицій, де й проводимо нашу підготовчу працю для осягнення мети нашої боротьби. Ми не вважаємо себе ні морально ні ідейно розбитими...”

“Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло — Незалежна Держава Українська — перетвориться в дійсність і забезпечить тому ралові можливість зужиткувати рідну плодючу землю з її незчисленними багатствами... для рідного народу. Отже, не забуваймо про меч; учімося міцніше тримати його в руках, а одночасно дбаймо про підживлення нацією моральних елементів її буття, творчої любові до Батьківщини, сторожкості до ворога... В симбіозі тих елементів знайдемо вірний шлях до звільнення і програму для будівництва...”

С. Петлюра був не лише вояком, Головним Отаманом, стратегом, він був також і державним музжем, громадським діячем і політиком. Тому й для повсякденного життя він заповів нам конкретну програму. Найперше, він виразно вказав, яке значення має Уряд в екзилі, бо боротьба не закінчена, отже, мусить бути Державний Центр, щоб цю боротьбу продовжувати й готовуватися до наступного державного будівництва. Він закликав згуртуватися всім коло ідеї Української Республіки, стати “моральним чотирикутним отим козацьким

табором” коло Державного Центру, і гідно поставитися в перехідні дні нашої історії до всіх негідних наступів на нашу єдність та вірність випробуваним ідеям.

Про ролю і завдання української еміграції написав С. Петлюра працю: “Сучасна Українська Еміграція”. Висловлені в ній думки не втратили значення і сьогодні.

“Інтереси України і Росії пішли різними шляхами, різними шляхами розійшлися і інтереси еміграції цих країн”. На українській еміграції лежить велика національна місія. “Закон розподілу національних сил поклав на нас, що живемо тепер на чужині, певну пайку праці, яку тільки ми, більше ніхто не може виконати. Вона полягає в дбайливому плеканні державних традицій, здобутих під час кривавої боротьби, в творенні та розвиткові культурних цінностей, потрібних для нашого всебічного звільнення і в широко закроєній програмово-інформативній роботі, тісно пов’язаній зі справою нашої визвольної боротьби взагалі і з поодинокими її потребами...”

“Не забуваймо ніколи, що в очах цілої України, підбитої московським ворогом, і Уряд і громадянство, що перебувають на чужині, є один організм, є щось ціле, з cementоване єдністю державної думки і скристалізованої волі”.

Слід пам’ятати — наказує С. Петлюра — про ту

розкладову роботу, що її провадять вороги нашої державності. Ці вороги часто розпоряджають великими грошовими засобами, спеціально призначеними для підтримки праці серед нас. Вони роблять все, щоб розбити нашу єдність, щоб знесилити почутия національної дисципліни та поваги до тих, хто стоїть на чолі нашого державного життя. **“Премагають організовані і не розпорощені. Ця істинна виправдана віковим досвідом, повинна й нам за вказівку й моменту на чужині стати...”**

Такі ідеї мав і заповів для нас С. Петлюра в справах боротьби за звільнення нашої Батьківщини. Але знаходимо в нього ідеї, що відносяться до інших ділянок нашого життя на чужині та до майбутнього України. Всі ці ідеї в своїй сумі показують, яку інтелектуальну силу мав С. Петлюра, над чим він працював, страждав, болів і з якими ідеями відійшов від нас у вічне. В ці ідеї влучав ворог рукою жалюгідного пройдисента Шварцбarta.

Настала пора всі ці ідеї вивчити, висвітлити для нас і для чужинців. Ми уже маємо I-ий том творів

самого С. Петлюри, треба подбати і про видання наступних томів. Ми маємо дуже добре написану і видану біографію С. Петлюри В. Іваниса, маємо збірник виданий УНДС в США “Симон Петлюра Державний Муж”. Нарешті численні спогади учасників визвольних змагань. Цих матеріалів досить, щоб нарешті наші наукові установи УВАН і НТШ, як також всі інші організації і товариства, що мають своїм завданням висвітлювати боротьбу українського народу за незалежність — зробили черговий крок і належно висвітлили постати С. Петлюри як державного діяча, як політика, як стратега і як публіциста та журналіста, а навіть як голову родини і батька своєї єдиної дитини, що також уже відійшла в слід за своїм батьком.

Тоді всі побачать, хто був С. Петлюра, що його спадщина невмируща, що вона живе в серці кожного українця і українки, хоч може не всі досі усвідомлюють, хто ці ідеї вперше висловив і заповів для здійснення в майбутньому.

I. Розгін

Пропаганда ненависті — засіб політики ЦК КПСС

“Правда”, торкаючись останніх подій на Кубі і ставлення до них Сполучених Штатів Америки, в статті “Американський тиск на Кубу” писала:

“На захист суверенних прав кубинських патріотів піднялася вся прогресивна громадськість латиноамериканських країн. Вона рішуче підтримує міроприємства нового уряду Куби, обурливо засуджує американські пляни втручання в справи країни... Як би не одягались імперіалісти-янкі в ризи новоявлених “пробоєвиків гуманності”, вони не можуть заховати своє хижакське обличчя” (“Правда”, 9. 2. 1959).

У цих типових для щоденної советської пропаганди виразах “Правди” характеристична не тільки одверта вигадка про фантастичні пляни втручання США у внутрішні справи іншої країни. У них також дуже важливе й істотне те, що на цих вигадках советська пропаганда пробує виховати у советських громадян злобу й ненависть, і то не тільки до американського уряду, за його невигідну для ЦК КПСС політику, і не тільки до американських капіталістів.

Символічний імперіаліст-янкі з хижакським обличчям у советській пропаганді посів місце недавнього “фашиста-Фріца”. Масована кампанія советської пропаганди, яка намагається прищепити советським громадянам злобу й ненависть до західнього світу і першою чергою до США як провідної сили в боротьбі проти світової комуністичної експансії, — останнім часом дедалі більше й більше посилюється.

У советській пресі, майже в кожній газеті можна знайти безліч брехливих обвинувачень і спотворення дійсності, скерованих на адресу США, як на приклад:

“найгрубіші брехливі вигадки”,

“обурливе спотворення советської дійсності”,
“порушення всіх існуючих норм міжнародних взаємин,

“акти злої волі”,
“дискримінація народів ССР”,
“дії, скеровані проти мирної політики советського уряду”,
“спроба перетворити холодну війну в гарячу”,
“брутальне втручання у внутрішні справи ССР” і т. д., і т. п.

Уявивши до уваги, що в Советському Союзі видається понад 7 тисяч різних газет із загальним тиражем бл. 48,7 млн. примірників, і враховуючи інші періодичні видання та радіопересилання, матимемо, що одна й та сама думка, скерована на підтримку авторитету США серед советських громадян, повторюється советською пропагандою лише протягом одного для безліч разів.

Советське керівництво добре знає силу ненависті. Воно дуже добре засвоїло стару істину, що ніщо, — ні любов, ні дружба, і не споріднене, не зв'язує так людей між собою, як загальна ненависть. Психоза сліпої злоби й ненависті — давня найлюбіша зброя ЦК КПСС у боротьбі з внутрішніми й зовнішніми ворогами.

Вказівки Сталіна про те, що “не можна перемогти ворога, не навчивши ненавидіти його всіма силами душі” (“Правда”, 3. 7. 1941 року), що їх він дав на початку другої світової війни, ЦК КПСС послідовно здійснює у всій своїй післявоєнній антизахідній пропаганді. Її характер, не зважаючи на зигзаги советської внутрішньої й зовнішньої політики, був і залишається незмінним упродовж багатьох років.

Для цієї пропаганди керівництво ЦК КПСС використовує всі приступні йому засоби: друк, радіо,

театр, кіно, публічні виступи пропагандистів, мистецтво, клубну самодіяльність, міжнародні конференції на "захисту миру", міжнародні фестивалі молоді, туризм і т. д. Усі ці міроприємства просякнуті і нерозривно пов'язані з советською антидемократичною пропагандою.

У пропаганді ненависті советське керівництво вживає масу різноманітних методів. Одним з багатьох є звалювання провини на США за всі невдачі советської зовнішньої політики. Усі засоби пропаганди в цьому випадкові спрямовуються на коментування будької міжнародної події (конференція, засідання ОН, дипломатичні переговори і т. д.). Протиставляються "сили добра" і "сили зла". Силою добра, звичайно, є СССР, вогнищем зла — США.

Советська преса публікує виступ делегата СССР, який вимагає заборони атомового озброєння і "мир у усьому світі". Виступи ж західних представників взагалі не друкується, лише заявляється про те, що американські представники відхилили "всі миролюбні вимоги" СССР.

Щоб появити США як країну, що очолює "сили міжнародної реакції", як відвічного ворога Росії і цим розпалити ненависть до американців, фальсифікується історія і споторюється факти минулого.

Советська пропаганда твердить, наприклад, що навіть перша світова війна була, суттю, інспірована Америкою. Советським громадянам вмовляють думку, нібито США, терпівши кризу, шукали шляхів для збути продукції, і вихід, мовляв, був знайдений шляхом організації великої війни в Європі з метою послаблення Росії та послаблення її впливів на міжнародному ринкові (В. Сомов. Россия в первой мировой войне. М., 1956. стор. 196).

Переконують також, що США відіграли супроти Росії "зрадницьку роль" під час російсько-японської війни. Вже, мовляв, тоді США почали змовлятися з Японією, стали приятелем непримиренного й підступного ворога Росії на Далекому Сході. За твердженням советської пропаганди, американсько-японська таємна спілка проти Росії виявилась у "звірячих розправах" американців і японців на російському Далекому Сході в 1918 році і в намаганні відрвати його від Росії.

"... Свою агресію проти нашої батьківщини Японія почала ще наприкінці минулого сторіччя. В 1875 році Японія захопила ряд островів Курильського пасма. Не обмежившися цим, Японія веде довгу таємну підготову до війни з Росією, забезпечивши матеріальною й дипломатичною підтримкою США... Японія за допомогою США нав'язала царському урядові ганебний мир..."

... Неймовірні антисоветські пляни підтримували імперіалісти США, які з війною Японії проти СССР пов'язали свої власні пляни нападу на советську країну...

... японські імперіалісти здійснювали свої агресивні пляни проти Кореї й Китаю, зробили провокаційний напад на нашу країну біля озера Хасан і на річці Халкіл-Гол, з прямою підтримкою США... (Генерал-майор В. Н. Евстигнеев. Разгром империалистической Японии на Дальнем Востоке в 1945 году. 1951).

З метою компромітації США маршал В. Чуйков з трибуни ХХ з'їзду компартії України заявив:

"Усім відомо, що 16 грудня 1944 року гітлерівські війська вперше на Західному фронті зробили серйозний контрнаступ у районі Арден у Франції. Гітлерівські дивізії, укомплектовані з юнаків та пристарілих, без особливого спротиву прорвали фронт оборони англо-американських військ і... поставили їх перед загрозою повного розгрому... Советська армія на 8 днів раніше накресленого терміну завдавала нищівного удару... і примусила гітлерівське командування припинити свій наступ в Арденах.

Англо-американські війська були врятовані від повної поразки" ("Правда України", 18. 1. 1959).

Одним з найважливіших методів, який застосовує керівництво ЦК КПСС для антизахідної пропаганди, є використування західних комуністичних і прокомууністичних джерел, оскільки советський громадянин з недовірою ставиться до матеріалів ТАСС (Телефонне агенство Советського Союзу). Советський апарат пропаганди досконало знає про це і тому, оголошуєчи в пресі матеріали антизахідного характеру, широко використовує посилання на чужинецькі агентства, газети, журнали.

Особливу увагу приділюють викриванню т. зв. "безчинств американських військовиків і службовців у Західній Німеччині, Греції, Японії та інших країнах світу".

"Керівні кола США вишколюють своїх солдатів у дусі загарбницької політики. Безідейність, духове спустошення, моральний розклад характеристичні для армії американських імперіалістів. Не дивина тому, що навіть буржуазна преса виступає проти обурливої поведінки американських солдатів, що перебувають в окупованих країнах" (Радіо "Волга", 10. 2. 1959).

І далі наводять витяги з преси.

За січень — лютий 1959 р. одна лише "Правда" на своїх сторінках вмістила більше ніж 300(!) антизахідних матеріалів, переважно з посиланням на несоветські джерела.

Советська антизахідна пропаганда, намагаючись переконати громадянину СССР у тому, що західний світ несе йому зло, що на Заході нічого шукати ідеалів, підносить йому калейдоскоп подій, характеристику демократичного світу як світу, повного політичних, економічних та інших суперечностей.

Советське керівництво іноді вдається навіть до неприхованіх образів на адресу урядів і окремих державних діячів вільного світу.

На відмову президента Айзенгауера прийняти образливе послання Хрущова з приводу тайванського питання з 19. 9. 1958 року советська преса відповіла:

"Не вийде, панове! Своїм нахабним кроком ви ще більше розкриваєте себе..." ("Правда", 22. 9. 1958).

Офіційну заяву Білого дому в цьому питанні "Правда" назвала "розв'язною, повною наклепницьких вигадок".

Зразок повної відсутності всякої пристойності продемонстрував сам Хрущов супроти міністра США Даллеса:

“... Йому (Даллесові) можна б порадити піти до церкви й помолитися Богові, щоб йому, на такому високому пості, Бог дав терплячість і розум” (“Ізвестия”, 15. 11. 1958).

Совєтська пропаганда вдається також до методів підбурювання народів проти їхніх законних урядів. Хрущов у Тулі нещодавно заявив:

“.. Шах Ірану більше всього боїться свого народу і... хоче домогтися, щоб американські війська охороняли його трон...

... Від власного народу ніякий прогнилий трон не спасе ні двосторонній, ні, навіть, п'ятисторонній договір...

... Ми постараемось, щоб народ Ірану правильно зрозумів наші позиції” (“Правда”, 18. 2. 1959).

Треба зауважити, що масоваsov'ya пропаганда, поряд з безперечними успіхами, має також і зризи, провали, а іноді навіть викликає у советського читача протилежну реакцію.

Адже на фотознятку, що висвітлює, наприклад, “тлум американських безробітних”, советський чи-

тач може бачити гарно одягнутих, ситих американських робітників, або з боку від групи демонстрантів, що вимагають від президента заборони атомової зброї, мирно-спостережливого поліцая. Явище, немислимє в умовах советської “свободи”.

Добре також розуміє советський громадянин дійсне значення тверджень советської пропаганди про злідні, безробіття й кризу в Америці, з одноразовим намаганням советського уряду наздогнати США в “мирному” економічному змаганні.

Іноді в советській пресі з'являються повідомлення про те, як у дійсності ставиться народ до демократичних народів світу, в тому числі й до американців. У дружньому ставленні до них населення Советського Союзу могли наочно переконатися туристи з демократичних країн, які побували в СССР.

Це ще раз стверджує, що не завжди пропаганда ненависті до демократичних народів має сприятливий ґрунт. Але не можна недоцінювати советської антизахідної пропаганди. Тим то треба їй протидіяти.

IC

Прийняття в мейора міста Монреаль. На фото: Голова УНРади І. Багряний підписує золоту книгу, поруч нього — сенатор Сарто Фурніс (зліва); стоять (зліва направо) — пл. інж. Й. Кудін, заст. голови філії ОДУМ-у Я. Момот, майяр Г. Радченко, голова відділу СУЖЕРО А. Канарейський, журналіст А. Шульгин та д-р І. Чернишов.

ТИСК ЗНИЗУ

У доповіді І. П. Багряного "Батьківщина і ми", з якою він виступав перед українськими авдиторіями по містах США та Канади, міститься таке твердження (цитуємо за репортажем, вміщеним в "УВ" з 26—29 березня):

"Якого утису Москва не перепробувала супроти українського народу на протязі цілих століть і тепер, вже за нашого буття, а він живе й бореться за своє існування. І хоч сьогодні й не збройно, але бореться і таки дещо й виборює..."

Ці слова знаходять своє ствердження мало не кожного дня.

Тиск українських народніх мас на своїх непроханих володарів, тиск знизу, мало помітний, але дедалі сильніше відчутний, відбувається, зокрема, в тій ділянці життя, де російський великороджавний імперіялізм — червоний, а перед ним трисотрічний білий — вчинив найстрашніші спустошення: в ділянці рідної мови народу, яка являє собою головний елемент національної культури.

Боротьба українців за свою мову це справді майже безприкладний феномен у світовій історії.

Під натиском англізації мова шотляндців, колись самостійна, поступово усунулася з, мовити б, командних висот у глухі закутини провінціальних говірок. Навіть південні ірландці, які по багатосотлітніх змаганнях здобути нарешті власну державність, настільки безнадійно втратили свою кельтійську пра-мову, що зусилля деяких поетів і письменників, склеровані на її відродження, не дали позитивних наслідків. Державна мова республіки Ейре — таки англійська.

Історія знає багато таких прикладів поглинення національних мов з боку завойовників-колоністів. До-щерця онімечено слов'янський народ лужичан, офранцужено Прованс, американізовано або еспанізовано індіанські племена...

Тій силі пресії, що її вчинювано на українську мову, важко підшукати, однаке, будь-який рівнобіг. Супроти неї застосувано надзвичайно різноманітний арсенал засобів, починаючи від брутальних поліційних міроприємств і кінчаючи рафінованими теоріями про "спільне походження", про "братню близькість" і так далі.

І не зважаючи ні на що, всупереч усякій логіці, всупереч усяким пессимістичним передбаченням, український народ, якому — в його масі — ніколи ще, суттю, не давали змоги опанувати на ввесь шир здобутки його передовиків та мовному фронті, все-одно завжди використовував кожну найменшу можливість, кожне найменше послаблення з боку колонізаторів, щоб знову й знову заходитися над відродженням своєї національної мови.

Якої потужності досягла боротьба українського народу за свою мову під цю пору, почавши сливеве стихійно з періодом т. зв. "відлиги", красномовно свідчить цілий ряд фактів. Факти ці неспроможні приховати ані цензура, ані офіційне зображену-

вання у пресі цього владного потягу народу до рідної мови.

На еміграції став широко відомий, наприклад, факт, як виступи представників різних національностей, насамперед же українців при обговоренні хрущовського проекту шкільної реформи призвели до того, що задум зробити необов'язковим вивчення мови даної союзної республіки у школах з викладовою російською мовою — близькуче пропалився.

Факт другий. У "Літературній газеті" з 10 березня вміщено монтаж з листів до українських письменників, що їх надсилають читачі, які перебувають поза межами Батьківщини, тобто на території РСФСР. Прізвища читачів, наприклад, характеристичні, як от — Левченко. Місце перебування: Петропавловськ на Камчатці...

Мова, звичайно, про літературу сучасну, про літературу, кастровану "соціалістичним реалізмом". Але суть не в цьому. Суть у тому, що український читач, де б він не був, під якими б географічними широтами не скитався, тягнеться, немов соняшник до сонця, — до слова, яке бодай зовнішньо звучало б по-рідному.

Тихою, але впертою, споеною, одностайною поставою народ дає дедалі виразніше зрозуміті, що він не почиває себе анічим у цій ділянці зобов'язаним "старшому братові", що він, навпаки, відчуває себе народом з власним обличчям, з власною культурою, нарешті — з власною гідністю.

Процес набув мовчазного розмаху. Ні дочого не ставиться окупант з такою настороженістю, як до вияву з боку поневолених власної гідності.

Забито на сполох. Сполох був також іззовні тихий, нечутний, але що насправді говорилося в колах вищого партійного керівництва, стало явно відомо на IV з'їзді письменників України, коли з програмовою промовою виступив Микола Бажан.

Ось стосовне місце з промовою:

"... нас не може не турбувати і те, що в окремих виступах, статтях, віршах деяких наших літераторів останнім часом траплялися вияви тенденцій неправильних, шкідливих, несумісних зі свідомістю радянських людей — тенденцій штучно відділяти процеси розвитку двох споріднених мов — української та російської, вбивати поміж ними клинці. Ми любимо, шануємо, вивчаємо чудесну, багату мову братнього російського народу, його таку нам рідину, близьку, невичерпно щедру культуру, і нікому не дамо це наше почуття ображати чи знецінювати!"

З цього безпомилково знати, що протест проти насильного причіплювання до кожного випадку життя російської мови як зразка й прикладу набув масової тенденції.

Та, мабуть, безпосереднім приводом до інспірованих партією гострих слів Миколи Платоновича послужила стаття, безпосередньо перед тим, 6 березня, вміщена в "Літературній газеті" (першу частину виступу Бажана, де містяться ці слова, опубліковано 11 березня). Автор статті — кандидат філологічних наук, член лексично-правописної комісії Академії наук УССР Ів. Варченко, і темою

її є кричучі нісенітниці, що існують у санкціонованому партією правописі.

Було б помилкою думати, що Варченко появляє якусь опозиційну, "ревізіоністську" течію. Деякі місяці його статті, які можуть здатися сміливими, незмінно врівноважуються посиленням на те, що ось російські мовознавці випустили нещодавно (у 1956 році) "Правила русской орфографии и пунктуации". Отож, мовляв, наслідуючи приклад "старшого брата", повинні врегулювати свій правопис також і українці.

Проте, можна уявити собі, якою суцільною, не-примиреною стіною стоять супроти дальших намагань русифікації маси українців, якщо кандидат філологічних наук зважується твердити, що прізвище "Ісаєнков" походженням — українське (сущо український суфікс "-енк-о"), і виступає в обороні клічного відмінка, "що є однією з найістотніших рис української мови".

Варченко розповідає про конфлікт, який існує між зафікованим у 1946 р. українським правописом та "практикою друку", яка плекає "цілком природні написання" всупереч правописові. Ось ця практика друку і являє собою втілений наступ українських мас на офіційно накинуту згори спотворену правописну систему.

У тому ж числі "Літературної газети" з 6 березня вміщено статтю Ол. Полторацького, яку можна назвати не інакше, як тільки сенсаційною.

І вдома, і на еміграції широко відомо, як протягом десятиріч з боку офіційних мовознавчих установ ігноровано ентузіастичну працю полтавського укладача синонімічного словника української мови Андрія Багмета. Його вперто відмовлялися публікувати, мотивуючи тим, що він працює за застарілими супроти модерніх методами, що праця, мовляв, "дилетантська".

А ось нарешті журнал "Вітчизна" зважився на відчайдушний крок і почав публікувати матеріали Багмета. Всупроть офіційній наставі, всупроть "правилам доброго тону". І по прочитанні перших видрукованих частин Полторацький свідчить, "що опублікована повністю праця А. Багмета буде справжнім скарбом".

Не може бути двох думок, коли йдеться також і про твердження автора статті — поза тим, автора цілком лояльного супроти режиму, — мовляв, за цю публікацію "Вітчизни" український "читач скаже спасибі".

Нещодавно стала ще одна сенсаційна подія: почато фотопередруком перевидавання Грінченкового Словника. Передмова, підписана найпроміненнішими особами (поміж ними Бажан, Рильський, Олександр Білецький), яка намагається дати інструкцію на тему, як користуватися цим Словником у бажаній для партії площині, має блідий вигляд супроти нагромаджених у Словнику дорогоцінностей нашої мови, що промовляють самі за себе.

Навіть — нечувана річ! — літеру "г" залишено на її місці, хоч і з поясненням у передмові, мовляв, сучасний український правопис її не вживає.

Усі наведені факти промовляють надзвичайно красномовно. Народ бореться за власну культуру. Він бореться не збройно, що фізично неможливо в умовах мирного часу під недріманним терором партії, а бореться одностайною, солідарною поставою.

Ефективність боротьби посилюється ще й тим фактом, що українську етнографічну територію в основному об'єднано тепер в одній адміністративній одиниці, і українці з усіх земель, переживаючи спільну долю, злотовують свої лави дедалі більше й більше.

(У. В.)

Фестиваль у Відні

Центральний Комітет Комуністичної Партиї Союзного Союзу і Центральний Комітет Комсомолу ухвалили відбудти VII-ий Всесвітній Фестиваль Молоді й Студенства у Відні, в Австрії. Австрійський уряд, не зважаючи на гострі протести своєї молоді, погодився дозволити комуністам відбудти згаданий фестиваль 26 червня 1959 р. В усіх газетах Советського Союзу і в комуністичних підголосках в Західній Європі, Америці, Канаді й інших країнах друкуються пропагандивні статті за активну підготовку до цього фестивалю. Москва крім того веде пропаганду через т. зв. Всесвітню Федерацію Демократичної Молоді (ВФДМ), яка останній свій конгрес відбула 1957 р. в Києві. З ініціативи ВФДМ в багатьох країнах постали фестивальні комітети, завданням яких є дбати про мобілізацію молоді до участі у фестивалі. Фестиваль буде проходити під гаслом "боротьби за мир і дружбу народів".

За дотеперішніми інформаціями советської преси вже понад 400 молодечих і студентських організацій заявили про свою підтримку віденському фестивалеві та про висилку своїх представників.

Відбуваючи фестиваль у Відні, більшовики сподіваються великих осягів не так у мистецько-культурних і руханково-спортивних ділянках, як у ідеологічних та політичних. Тим часом, як це було і на фестивалі в Москві, їх сподівання обернуться в розчарування.

Комуністична партія сорок років годувала свою молодь брехливою пропагандою про те, що тільки в ССР "вільно і свободно розвивається мистецтво й спорт", а в буржуазних країнах молодь не має ніякої можливості розвитку, бо мистецтво і спорт доступні тільки дітям капіталістів. Але на фестивалі в Москві молодь із Советського Союзу переконалася, що все те, про що трубила пропаганда — брехня. До Москви приїхали робітничі спортивні команди, робітничі гуртки самодіяльності, хори, танцювальні ансамблі і т. п. та, що найважливіше, приїхали національні колективи недавніх колоніальних народів. Всі вони привезли зразки мистецтва свого власного, не плеканого за урядові гроші, яке показало себе не гірше, а навіть краще від "советського мистецтва".

Такий самий зудар вільного, хоч і комуністично-го, мистецтва та спорту з мистецтвом і спортом державним будемо бачити і в Відні. А що найважливіше — це те, що молодь Советського Союзу, приїхавши в Західну Європу, побачить її такою, якою вона є насправді, а не такою, як її малювала комуністична пропаганда. Приїхавши в Західну Європу, советська молодь забажає вільно погуляти по місту та поговорити із стрічними людьми. Коли політруки будуть не пускати її (а так буде на-певно), то в її душах зародиться бунт, який ростиме до великої міри та шукатиме вияву у різних формах.

Від фестивалю в Москві до фестивалю у Відні не далеко, але за цей час молодь Советського Союзу вже у багатьох ділянках державного життя дала про себе знати. Закордонні туристи пишуть, що всі без винятку молоді, з якими вони зустрічалися й говорили без перекладачів, гостро критикували високі ціни товарів і низькі заробітки. Молоді робітники їм заявляли: "Ми хочемо справедливої оплати праці. Ви подивітесь — черевики коштують 600 карбованців. На пару черевиків звичайному робітникові треба працювати цілий місяць".

Друга вимога молоді — пишуть туристи — свобода висловлювати свої думки. Молодь прагне відверто і без страху обговорювати свої проблеми. Вона говорить: "Ми й сьогодні можемо критикувати того чи того відповідального працівника, навіть інколи критикувати якогось міністра. Але ми прагнемо не так критикувати апарат і бюрократію, як права обговорювати і критикувати саму політику".

Третя вимога молоді йде ще далі. Молодь гадає, що в Советському Союзі мусить бути справжня трудова демократія. Всі трудячі повинні мати право вільно створювати власні політичні організації. Наприклад, селянство має свої окремі інтереси, і селяни повинні мати право утворити власну партію, яка дбала б про їхні інтереси. Право утворювати партії повинно існувати для окремих груп трудящих. Для нетрудових елементів партії не повинні існувати.

Четверта вимога — це проведення вільних виборів. У кожній виборчій дільниці повинен кандидувати не один кандидат, призначений партією, а кілька кандидатів, вільно висунутих групами трудящих. "Ми хочемо обирати наших кандидатів, а не голосувати за призначених нам партійним комітетом", — говорять молоді люди. Членами Верховної Ради й уряду повинні бути лише ті, кого вільно і справедливо обере сам народ. Молодь виступає за колективне керівництво; але вона гадає, що це керівництво не повинно обмежуватися лише невеличкою групою з ЦК однієї-єдиної партії. Колективне керівництво повинно належати депутатам Верховної Ради, яких вільно обирає увесь народ.

Далі молодь вимагає усунення всіляких привілеїв, особливо залежно від національного і соціального походження батьків. Молодь з обуренням протестує проти того, що діти партійних достойників мають великі переваги в школі і на праці.

Шоста вимога молоді стосується усунення кричуної різниці в умовах життя між звичайними людьми і високими членами партії та уряду. Молодь од-

ностайно гадає, що члени уряду робітників і селян не повинні жити в розкошах і не повинні відгороджуватися від народу численною охороною.

Такі висновки, що їх зробили студенти під час розмов з молодими людьми в Советському Союзі наприкінці минулого року.

Не підлягає сумніву, що ті думки, які висловлюють молоді люди в ССР півголосом одні одним та стрічним закордонним людям, в недалекому майбутньому пролунають на весь голос. Віденський фестиваль має два вістря — і тепер залежить тільки, хто скорше вхопить меч.

B. Смаглій

ВІД РЕДАКЦІЇ

Нещодавно українська преса повідомила, що в Мюнхені відбулася нарада представників молодіжних організацій у справі зорганізування антикомуністичної акції у зв'язку з Сьомим Міжнародним Фестивалем Молоді, що має відбутися в Відні. На нараді ухвалено створити "Діловий Комітет проти комуністичної акції", до якого ввійшли представники Центрального Союзу Українських Студентів, Пласти, СУМ-у, Союзу Українських Студентів Німеччини, Т-ва Українських Студентів-Католиків "Обнова", Українсько-Американське Медичне Т-во та Т-во Української Студіючої Молоді ім. М. Міхновського. Завданням цього Ділового Комітету є "повести акцію серед усієї молоді вільного світу проти участі у Віденському комуністичному Фестивалі".

Нам здається, що ініціатори цих нарад і створення "Ділового Комітету" підійшли до справи поверхово й нереально. Незалежно від усіх зусиль "Ділового Комітету" Віденський Фестиваль відбудеться. Замість безрезультатної агітації проти участі у Фестивалі, Діловий Комітет міг би з більшою користю агітувати за **найширшу участь у цьому фестивалі антикомуністичної молоді Заходу** і цим самим перетворити заплановану Кремлем комуністичну імпрезу на форум зудару збанкрованих комуністичних ідей з волелюбними ідеями Заходу. Не треба забувати, що фестиваль відбудуватиметься не в Москві чи в будьякій сателітній столиці, а в столиці вільної, принадженої таки до Заходу, Австрії. І чи ми, молодь західного світу, такі духові бідні, що не маємо з чим стати проти насильно зкомсомольщеної східноєвропейської молоді? Чому це нам потрібно уникати близчого контакту з нею, коли зовсім певно, що цей контакт для неї небезпечніший, ніж для нас, коли правда таки по нашему, а не по їхньому боці?

До цієї теми ми ще вернемося при черговій нараді. В кожному випадку, сторінки "Молодої України" відкриті до дискусії на цю тему.

Тобі, Україно моя, і перший мій подих, і подих останній тобі. Я сю слова на нивах твоїх — посю слова, хай з них виростуть трави, і квіти розквітнуть, — а онуки на чоло тобі покладуть з них вінок.

Василь Єллан-Блакитний

М. В. ГОГОЛЬ

РЕВІЗОР

(Переклад з російської мови Остапа Вишні)

ДІЯ ПЕРША Ява II

ПОШТМЕЙСТЕР: Поясніть, панове, що, який чиновник іде?

ГОРОДНИЧИЙ: А ви хіба не чули?

ПОШТМЕЙСТЕР: Чув од Петра Івановича Бобчинського. Він тільки-но був у мене в поштовій конторі.

ГОРОДНИЧИЙ: Ну, що? Як ви думаете про це?

ПОШТМЕЙСТЕР: А що думаю? Війна з турками буде.

АМОС ФЕДОРОВИЧ: Слово в слово! Я сам те думав.

ГОРОДНИЧИЙ: Так, обидва пальцем в небо ткнули!

ПОШТМЕЙСТЕР: Й-право, війна з турками! Це все француз капостить!

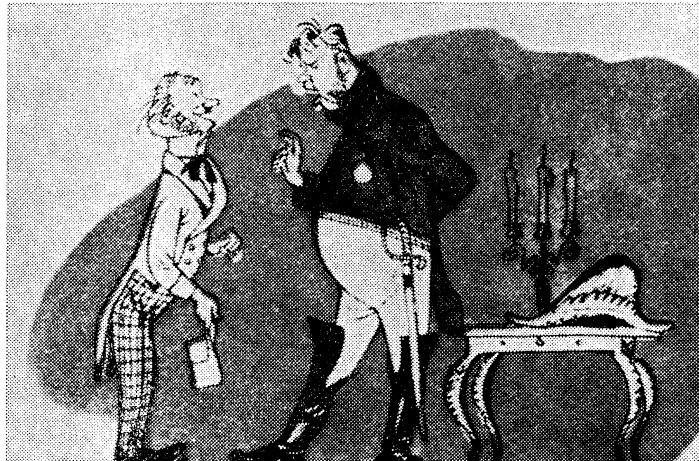
ГОРОДНИЧИЙ: Яка війна з турками? Просто нам лихо буде, а не туркам! Це вже відомо: в мене лист.

ПОШТМЕЙСТЕР: А коли так, то не буде війни з турками.

ГОРОДНИЧИЙ: Ну, що ж, як ви, Іване Кузьмичу?

ПОШТМЕЙСТЕР: Та що я? Як ви, Антоне Антоновичу?

ГОРОДНИЧИЙ: Та що я? Страху-то нема, а так трішечки... Купецтво та міщанство мене бентежить.

Кажуть, що залив я їм сала, а я от, ѹ-богу, коли узяв з кого, то, вірте, без ніякої ненависті. Я навіть гадаю (бере його під руку й одводить набік), я навіть гадаю, чи не було на мене якогось доносу. Навіщо ж справді до нас ревізор? Послухайте, Іване Кузьмичу, чи не можна вам, для спільної нашої користі, кожний лист, що надходить до вашої поштової контори, вхідний чи вихідний, знаєте, так ото трішечки розпечатати й прочитати, чи немає там якогось донесення чи просто писанини. Коли нема, то можна знову запечатати; а втім, можна навіть так віддати листа, розпечатаного.

ПОШТМЕЙСТЕР: Знаю, знаю... Цього не вчіть, це я роблю не те, щоб із обережності, а більше з цікавості: до смерті люблю дізнатися, що є нового на світі. Я вам скажу, що це прецікаве читання! Іншого листа з насолодою прочитаеш: так описують

різні пасажі... а повчальність яка... Краще, ніж у "Московських відомостях"!

ГОРОДНИЧИЙ: Ну, що ж, скажіть: нічого не начитували про якогось чиновника з Петербурга?

ПОШТМЕЙСТЕР: Ні, про петербурзького нічого нема, а про костромських та саратовських багато говориться. Шкода, однаке, що ви не читаєте листів. Є прекрасні місця. От нещодавно один поручик пише до приятеля і описав бал якнайграйливіше... дуже, дуже хороше: "Життя мое, милей друже, тече", говорить, "в емпіреях: панночок багато, музика грає, штандарт скаче..." з великим, з великим почуттям описав. Я навмисне залишив його в себе. Хочете, прочитаю?

ГОРОДНИЧИЙ: Ну, тепер не до того. То зробіть ласку, Іване Кузьмичу: коли, бува, трапиться скарга або донесення, то без ніяких міркувань затримуйте!

ПОШТМЕЙСТЕР: З великою охотою.

АМОС ФЕДОРОВИЧ: Вважайте, попаде вам колись за це.

ПОШТМЕЙСТЕР: Ой, батеньку!

ГОРОДНИЧИЙ: Нічого, нічого. Інша справа, якби ви із цього публічне що-небудь зробили, а це ж справа сімейна.

АМОС ФЕДОРОВИЧ: Так, лихе діло закрутилося! А я, сказати правду, ішов оце до вас, Антоне Антоновичу, з тим, щоб почастувати вас собачкою. Рідна сестра тому псові, що ви його знаєте. Ви ж чули, що Чептович із Варховинським позиваються і тепер мені розкіш: полюю зайців на землях і в того і в того...

ГОРОДНИЧИЙ: Батеньку, не милі мені тепер ваші зайці. У мене інкогніто прокляте стирчить у голові. Так чекаєш, що от відчиняться двері і — шасть...

Ява III

Ті ж, Добчинський і Бобчинський
(обидва входять, засапавши)

БОБЧИНСЬКИЙ: Надзвичайна пригода!

ДОБЧИНСЬКИЙ: Несподівана звістка!

ВСІ: Що? Що таке?

ДОБЧИНСЬКИЙ: Непередбачена річ: приходимо в гостинницю...

БОБЧИНСЬКИЙ (перебиваючи): Приходимо з Петром Івановичем у гостинницю...

ДОБЧИНСЬКИЙ (перебиваючи): Е, дозвольте ж, Петре Івановичу, я розповім.

БОБЧИНСЬКИЙ: Е, ні, дозвольте вже я... дозвольте, дозвольте... ви ж і красномовства такого не маєте.

ДОБЧИНСЬКИЙ: А ви зіб'єтесь і не пригадаєте всього...

БОБЧИНСЬКИЙ: Пригадаю, ѹ-богу, пригадаю! Ви вже не заважайте, хай я розповім, не заважайте! Скажіть, панове, зробіть ласку, щоб Петро Іванович не заважав.

ГОРОДНИЧИЙ: Та кажіть, ради бога, що таке? У мене серце не на місці! Сідайте, панове! Візьміть стільці! Петре Івановичу, ось вам стілець! (Усі сі-

дають довкола обох Петрів Івановичів). Ну, що, що таке?

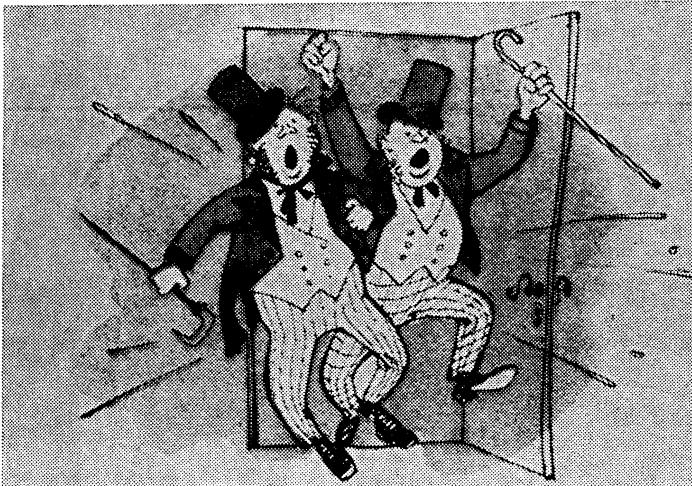
БОБЧИНСЬКИЙ: Дозвольте, дозвольте: я все по порядку. Як тільки мав я радість вийти од вас після того, як ви зволили збентежитися з приводу одержаного листа, то прошу вас, я тоді ж таки забіг... Вже, будь ласка, не перебивайте, Петре Івановичу. Я вже все, все, все знаю, прошу вас. Так я, ось маєте, забіг до Коробкіна. А не заставши Коробкіна вдома, завернув до Раставковського, а не заставши Раставковського, от до Івана Кузьмича, щоб сповістити йому одержану вами новину, та, ідучи звідти, зустрівся з Петром Івановичем...

ДОБЧИНСЬКИЙ (перебиваючи): Біля ятки, де продаються пироги...

БОБЧИНСЬКИЙ: Біля ятки, де продаються пироги. Та, зустрівшись з Петром Івановичем, я й кажу йому: "Чи чули ви про новину, що її дістав Антон Антонович із достовірного листа?" А Петро Іванович уже почули про це від ключниці вашої Явдохи, яку, не знаю вже за чим, було послано до Пилипа Антоновича Почечуєва.

ДОБЧИНСЬКИЙ (перебиваючи): По барильце для французької горілки.

БОБЧИНСЬКИЙ (одводячи його руки): По барильце для французької горілки. От ми й пішли з Петром Івановичем до Почечуєва. Вже ви, Петре Івановичу... той... не перебивайте, будь ласка, не перебивайте!.. Пішли до Почечуєва, та по дорозі Петро Іванович каже: "Зайдемо", каже "до трактиру..."

У шлунку, бач, у мене... зранку я нічого не єв, так шлункова трясця..." еге-таки, у шлунку б то в Петра Івановича... "А в трактир", каже, "привезли якраз свіжої съомги, так ми й перекусимо". Тільки-но ми в гостинницю, раптом молодий чоловік...

ДОБЧИНСЬКИЙ (перебиваючи): Непоганий на вроду, в партікулярному вбранині...

БОБЧИНСЬКИЙ: Непоганий на вроду, в партікулярному вбранині, походить так ото по кімнаті, і в лиці такий ото розсуд, фізіономія... вчинки, і тут (крутить рукою біля лоба) сила, сила всього. Я ніби передчував та й кажу Петрові Івановичеві: "Тут щось не тее..." Так. А Петро Іванович уже кивнув пальцем та й підклікав трактирника, трактирника Власа: у нього дружина три тижні тому народила, і таке преметке хлоп'ятко, буде так само, як і батько, держати трактир. Підклікавши Власа, Петро Іванович і запитав його потихеньку: "Хто",

каже, "це молодий чоловік?", — а Влас і одповідає на це: "Це", говорить... Е — не перебивайте, Петре Івановичу, будь ласка, не перебивайте; ви не розповісте, їй-богу, не розповісте, ви пришіптуєте, у вас, я знаю, в роті один зуб з присвистом... "Це", каже, "молодий чоловік, чиновник", прошу вас, "іде із Петербурга, а на прізвище", говорить, "Іван Олександрович Хлестаков, а іде", говорить, "в Саратовську губернію і", говорить, "предивно себе атестує: другий уже тиждень живе, з трактиру не їде, забирає все в борг і ні копійки не хоче платити". Як сказав він мені це, а мене тут зверху й осінило. "Е!" кажу я Петрові Івановичу...

ДОБЧИНСЬКИЙ: Ні, Петре Івановичу, це я сказав: "Е!"

БОБЧИНСЬКИЙ: Спочатку ви сказали, а потім і я сказав "Е!" сказали ми вдвох з Петром Івановичем, "а з якої причини сидіти йому тут, коли дорога йому лежить на Саратовську губернію?" — Так прошу вас! А ото він і є той чиновник!

ГОРОДНИЧИЙ: Хто, який чиновник?

БОБЧИНСЬКИЙ: Чиновник-от, про якого ви зволили одержати нотицю, ревізор.

ГОРОДНИЧИЙ (в переляці): Що ви, Господь з вами! Це не він.

ДОБЧИНСЬКИЙ: Він! І грошей не платить, і не їде. Кому ж ото бути, як не йому? І подорожна прописана до Саратова.

БОБЧИНСЬКИЙ: Він, він, їй-богу, він... Такий спо-стережливий: усе обдивився. Побачив, що ми з Петром Івановичем їли съомгу, — більше тому, що Петро Іванович щодо свого шлунку... еге ж. Так він і в тарілки до нас зазирнув. Мене так і охопив страх...

ГОРОДНИЧИЙ: Господи, помилуй нас, грішних! Де ж він там живе?

ДОБЧИНСЬКИЙ: У п'ятому номері, під сходами.

БОБЧИНСЬКИЙ: У тім самім номері, де минулого року побилися проїжджі офіцери.

ГОРОДНИЧИЙ: І давно він тут?

ДОБЧИНСЬКИЙ: Та тижнів уже зо два. Приїхав на Василя Єгиптянина.

ГОРОДНИЧИЙ: Два тижні. (Набік). Батечку, сваточку, визволяйте, святі угодники! За ці два тижні відшмагали унтер-офіцерську жінку! Арештантам не видавали харчу! На вулицях шинок, брудота! Ганьба! Посміховище! (Хапається за голову).

АРТЕМ ПИЛИПОВИЧ: Що ж, Антоне Антоновичу?

Їхати парадом до гостинниці.

АМОС ФЕДОРОВИЧ: Ні, ні. Попереду пустити голову, духівництво, купецтво; от і в книзі: "Діяння Іоанна Масона..."

ГОРОДНИЧИЙ: Ні, ні; дозвольте вже мені самому. Бували скрутні випадки в житті, миналося, ще навіть і подяку діставав; може ж Бог визволить і тепер. (Звертаючись до Бобчинського). Ви кажете, він молодий чоловік?

БОБЧИНСЬКИЙ: Молодий, років двадцять три або чотири, може з гаком...

ГОРОДНИЧИЙ: Тим краще: молодого швидше про-нююхаєш. Біда, якщо старий чорт, а молодий увесь зверху. Ви, панове, готовтесь по своїй частині, а я вирушу сам, або ось хоч із Петром Івановичем, приватно, для прогулянки, навідатися, чи не мають проїжджі неприємностей. Ей, Свистунов!

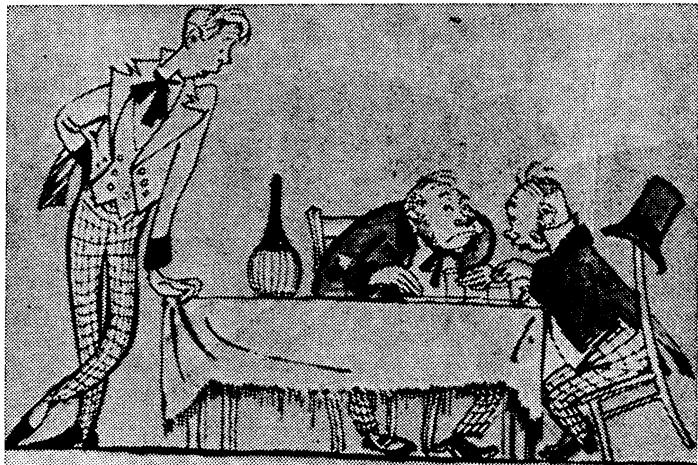
СВИСТУНОВ: Чого зволите?

ГОРОДНИЧИЙ: Біжи зараз до часного пристава: або ні, ти мені потрібний. Скажи там кому-небудь, щоб якнайшвидше до мене пристава, і прихід сюди. (Квартальний побіг прожогом).

АРТЕМ ПИЛИПОВИЧ: Ходім, ходім, Амосе Федоровичу. Справді може трапитись біда.

АМОС ФЕДОРОВИЧ: Та вам чого боятися? Ковпаки чисті поодягав на хворих, та й кінці в воду.

АРТЕМ ПИЛИПОВИЧ: Які там ковпаки! Хворим звелено габерсуп давати, а в мене по всіх коридорах тхне такою капустою, що тільки носа затикає.

АМОС ФЕДОРОВИЧ: А я щодо цього спокійний. Справді, хто піде до повітового суду? А як і за-зирне у якийсь там папірець, так він життю радий не буде. Я ось уже п'ятнадцять років сиджу на судейському стільці, а як заглиблися іншим разом в записку — а! Тільки рукою махну. Сам Соломон не вирішить, що в ній правда, а що неправда. (Суддя, попечитель Богоугодних закладів, доглядач шкіл і поштмейстер виходять і в дверях стикаються з квартальним, що якраз повертається).

Ява IV

**Городничий, Бобчинський, Добчинський
та квартальний.**

ГОРОДНИЧИЙ: Що, дрожка там стоїть?

КВАРТАЛЬНИЙ: Стоїть.

ГОРОДНИЧИЙ: Іди на вулицю... або ні, чекай! Іди принеси... Та де ж інші? Невже ти тільки один? Я ж наказував, щоб і Прохоров був тут. Де Прохоров?

КВАРТАЛЬНИЙ: Прохоров на участку, та тільки до діла його аж ніяк не притулиши.

ГОРОДНИЧИЙ: Як це?

КВАРТАЛЬНИЙ: Та так: привезли його вранці п'яного, мов чіп. От уже два цебри води вилили, досі не протверезився.

ГОРОДНИЧИЙ (хапаючись за голову): Ох, Боже мій, Боже мій! Біжи швидше на вулицю, або ні, біжи раніше до кімнати, чуєш! Та принеси звідси шпагу і нову шляпу. Ну, Петре Івановичу, поїдемо.

БОБЧИНСЬКИЙ: І я, і я... дозвольте й мені, Антоне Антоновичу.

ГОРОДНИЧИЙ: "Ні, ні, Петре Івановичу, не можна, не можна! незручно, та й на дрожці не помістимося!"

БОБЧИНСЬКИЙ: Нічого, нічого, я так: півником, півником побіжу за дрожкою. Мені б тільки трі-

шечки в щілину у дверях так-о глянути, як у нього те поводження...

ГОРОДНИЧИЙ (беручи шпагу, до квартального): Біжи миттю візьми десяцьких, та хай кожний з них візьме... Ого, шпага як подряпалась! проклятий купчисько Абдулін — бачить, що в городничого стара шпага, не прислав нової. О, лукавий народ! а так, шахрай, я гадаю, там уже прохання з-під по-ли й готовуть. Хай кожний візьме в руки по вулиці, — а чорт, по вулиці, — по мітлі, і підмели б усю вулицю, що йде до трактира, і підмели б чисто. Чуєш! Та дивись: ти! ти! я знаю тебе: ти там кума-єшся, та крадеш у ботфорти срібні ложечки, — дивись, у мене око пильне!.. Що ти зробив з куп-цем Черняєвим? Він тобі на мундир дав два арши-ни сукна, а ти цілий сувій потяг. Дивись! не по чину береш! Іди!

Ява V

Ті ж і часний пристав.

ГОРОДНИЧИЙ: А, Степане Іллічу, скажіть, ради Бога, де ви заподілися? На що це схоже?

ЧАСНИЙ ПРИСТАВ: Я був тут зразу за ворітами.

ГОРОДНИЧИЙ: Та, слухайте-но, Степане Іллічу! Чиновник з Петербурга приїхав. Як ви там розпорядилися?

ЧАСНИЙ ПРИСТАВ: Та так, як ви наказували. Квартального Пуговіцина я послав із десяцькими під-чищувати тротуар.

ГОРОДНИЧИЙ: А Держиморда де?

ЧАСНИЙ ПРИСТАВ: Держиморда поїхав на пожежній трубі.

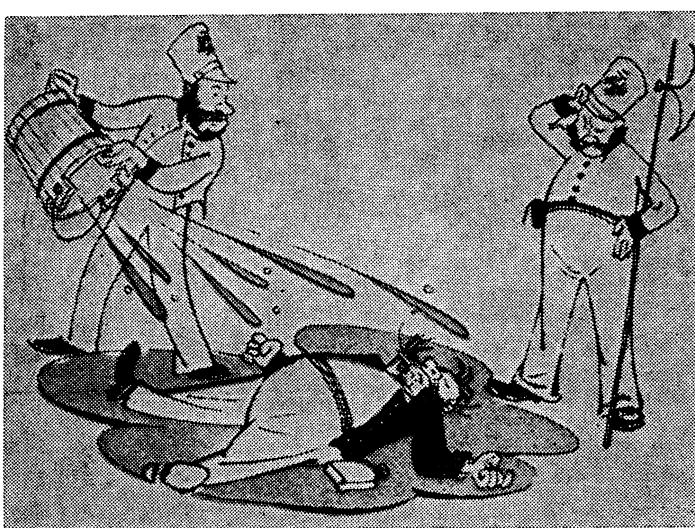
ГОРОДНИЧИЙ: А Прохоров п'яний?

ЧАСНИЙ ПРИСТАВ: П'яний.

ГОРОДНИЧИЙ: Як же ви це так допустили?

ЧАСНИЙ ПРИСТАВ: Та Бог його знає. Вчорашнього дня трапилася за містом бійка, — поїхав туди для порядку, а повернувся п'яний.

ГОРОДНИЧИЙ: Послухайте-но, ви зробіть ось що: квартальний Пуговіцин... він високий на зріст, то хай стоїть для благоустрою на мосту. Та розкидати

нашивидку старий паркан, що біля шевця, і поставити солом'яну тичку, щоб схоже було на плянування. Воно, що більше руїни, то більш визначає діяль-ність градоправителя. Ох, Боже мій, я й забув, що

біля того паркана навалено на сорок возів усякого сміття. Що це за гідке місто: тільки-но де-небудь воздвиgni який-небудь пам'ятник або просто паркан, чорт їх знає, звідки й нанесуть різного дрантя! (Зітхає). Та коли приїжджий чиновник питатиме службу: мовляв, чи задоволені — щоб говорили: "Всім задоволені, ваше благородіє"; а котрий буде незадоволений, то я йому потім дам такого незадоволення... О, ох, х! грішний, много-грішний! (Бере замість капелюха футляр). Дай тільки, Боже, щоб минулося все найшвидше, а там я приліплю вже таку свічку, якої ще ніхто не ліпив: на кожну бестію купця накладу приставити по три пуди воску. О, Боже мій, Боже мій! Ідьмо, Петре Івановичу! (Замість капелюха намагається одягти паперовий футляр).

ЧАСНИЙ ПРИСТАВ: Антоне Антоновичу, це коробка, а не капелюх.
ГОРОДНИЧИЙ (кидає її): Коробка так коробка. Чорт з нею! Та якщо запитають, чому не збудовано церкви при богоільні, на яку п'ять років тому було асигновано суму, то не забули б сказати, що почала будуватись, та згоріла. Я про це й рапорта подавав. А то, чого доброго, хто-небудь, забувши, здуру ляпне, що вона й не починалася. Та сказати Держиморді, щоб він не дуже давав волю кулакам своїм; він для порядку всім ставить ліхтарі під очима, — і винному, і невинному. Ідьмо, ідьмо, Петре Івановичу! (Іде і повертається). Та не випускати солдатів на вулицю без нічого; ця капосна гарніза натягне тільки поверх сорочки мундир, а знизу нічого нема. (Усі виходять).

М. ГОГОЛЬ, УКРАЇНА І РОСІЯ

(Добірка Олександри ПідгайноЯ)

В. П. ГОРЛЕНКО

По українськи Гоголь говорив дуже добре, пісні "прості" дуже любив, але сам співав погано.

(В. П. Горленко. Оповідання Якима Німченка про Гоголя).

С. Т. АКСАКОВ

Нам здавалось незрозумілим запевнення Гоголя, що йому треба виїхати до Риму, щоб писати про Росію. Нам здавалось, що Гоголь не досить любить Росію, що італійське небо, вільне життя серед мистців, розкішне підсоння, поетичні руїни славного минулого кидають невигідну тінь на природу нашу, на наше життя.

Гоголь читав перші розділи "Мертвих душ" у І. В. Кірієвського і ще в когось. Всі слухачі захоплювались, але були люди, які зненавиділи Гоголя ще з появи "Ревізора". "Мертві душі" ще підсилили цю ненависть.

(С. Т. Аксаков. Історія моого знайомства з Гоголем).

ГЕРЦЕН

Оповідання, якими дебютував Гоголь, складаються з ряду малюнків українського побуту і зразків істинної краси, повних веселощів, грації руху та любові. Такі повісті неможливі у Великоросії за відсутністю сюжету й оригіналу.

У нас народні сцени набирають зразу тьмавого й трагічного вигляду. Мірою того, як Гоголь виходив з України і наблизявся до Середньої Росії, зникали наївні й чудові образи.

Немає вже напівдикого героя Тараса Бульби, немає щиро-сердного патріярхального старого, що його Гоголь надзвичайно змалював у "Старосвітських поміщиків".

З московським небом все стає сутінним, похмурим, ворожим. Він усе ще сміється: він сміється більше, ніж раніш, але іншим сміхом... Переходячи від своїх українців і козаків до росіян, Гоголь лишає по боці народ і зосереджується на своїх заклятих ворогах: урядовцях і поміщиках.

(А. І. Герцен. З щоденників, мемуарів і статей).

ГАЛАХОВ

Але коли зайдла мова про повість Основ'яненка (Квітки) "Пан Халявський", друковану в "Отечественных записках", тоді і він (Гоголь) висловив свій погляд. Погоджуючись із заувагою, що в головному героєві Халявському є перебільшення, яке майже доходить до карикатури, він все ж таки боронив Квітку.

(Історичний весник, 1892 р.).

М. В. Гоголь.

П. АННЕНКОВ

(Анненкову Гоголь диктував для запису свої "Мертві душі" — О. П.).

Сорочинський ярмарок.
Художник К. Трутовський, 1874.

... сильніше відбилося почуття авторського вдовolenня в розділі, де описується сад Плюшкіна. Ніколи ще патос диктату не досягав такої висоти у Гоголя, — зберігаючи всю художню природність, — як у цьому місці. Гоголь навіть устав з крісла (видно було, що описана ним природа носиться в цю хвилину у нього перед очима) і продовжував диктувати гордим, якимсь владним тоном. По закінченні цього чудового 6-го розділу я був схвильований і, поклавши перо на стіл, сказав: "Я вважаю цей розділ геніяльною річчю". Гоголь міцно здавив маленький зшиток, з якого диктував, і промовив тонким, ледве чутним голосом: "Повірте, що інші не гірші цього".

Тієї ж хвилини він піdnіс голос і продовжував: "Знаєте що, до вечірі ще багато часу, підемо дивитися на сади Салюстія, яких ви ще не бачили, та й у віллу Людозізі постукаємо". З ясного виразу його обличчя та й з самої пропозиції видно було, що диктування створило йому веселий настрій. Це відбилося ще більш у дорозі. Гоголь узяв з собою парасолю на всякий випадок, і як тільки ми повернулися наліво, від палацу Барберіні в глухий завулок, він заспівав загонисту малоросійську пісню. Нарешті, пішов просто у танець і став вивертати в пові-

трі парасолею такі штуки, що не далі як за дві хвилини у нього в руках зостався з парасолі лише держак. Він швидко підняв одірвану частину, а сам продовжував пісню. Так позначилося задоволене мистецьке почуття.

(Анненков. М. В. Гоголь у Римі, влітку 1841 року).

БЕРГ

"Вітальня була вже повна. Одні сиділи, другі стояли, говорячи між собою. Ходив лише один, невеличкого росту чоловік, в чорному піджакі і в штанях, що скідалися на шаравари, обстрижений в скобку, з невеликими вусами, з швидкими і пронизливими очима темного кольору, трохи блідий. Він ходив із кута в кут і теж говорив. Хода його була оригінальна, дрібна, невірна, начебто одна нога намагалася заскочити постійно вперед, завдяки чому один крок був ніби ширший за другий. В усій постаті було щось зв'язане, зібране в кулак. Ніякого розмаху, нічого відвертого ніде ні в одному русі, ні в одному погляді. Навпаки — погляди, які він кидав на всі боки, були майже поглядами з-під лоба, мигцем, начебто лукаво, не прямо іншому в очі, стоячи перед ним обличчям до обличчя. Для знайомого хоч трохи з фізіономіями хохлів — хохол видний був тут зразу. Я зразу вирішив, що це Гоголь. Зауважу тут, що ніодин з існуючих портретів не передає його як треба... Найкращий — це літографія Горбунова з портрета Іванова, в халаті. Вона випадково вийшла ліпша за оригінал: ліпше передала цю хитру чумацьку усмішку: це сміх хитрого хохла над цілим світом.

Потім я став бачити його (Гоголя) у різних знайомих слов'янофільського гуртка. Він тримався здебільшого остононь усіх. Коли він сидів і до нього підсідали поговорити, дізватися: чи не пише він чогось нового? — він починав дрімати або дивитися в другу кімнату, або просто вставав і виходив. Він був інакший, коли в колі запроханих разом з ним траплявся малоросіянин, член того ж слов'янофільського гуртка. Якимсь таємничим магнетом тягло їх одне до одного: вони сідали десь у кутку і розмовляли іноді між собою весьвечір пристрас-

Страшна помста.

Художник І. Рєпін, 1892.

но і з захватом, як Гоголь (при мені в усякому разі) ні разу не говорив з будь-яким з великоросів. Коли ж не було малоросіянина, то присутність Гоголя на вечорі, іноді для нього спеціально організованому, була хвилинна. Пробіжить по кімнатах, погляне, присяде десь на канапі — здебільшого зовсім один, — скаже з тим чи іншим приятелем два-три слова “для годиться”, неуважно літаючи, невідомо де, в той час своїми думками — і подався геть.

(Берг. Спогади про М. В. Гоголя).

ЩЕПКІН

Про перше знайомство М. В. Гоголя з Щепкіним мій батько розповідав так. Одного разу всі сиділи обідаючи. Раптом рипнули сінешні двері. Всі глянули і побачили, що ввійшов незнайомий невеликого росту, в довгому піджаці. Трохи схиливши голову набік, з усмішкою на губах, він скромовою проказав відомий вірш:

“Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
— Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?”

Звичайно, всі пізнали, що це М. В. Гоголь. Михаїло Семенович кинувся його обнімати і весь побідний час вони просиділи у вітальні, про щось палко розмовляючи.

(Щепкін. Спогади про М. С. Щепкіна).

ТУРГЕНЄВ

Щепкін раніше мені сказав, що Гоголь не охочий до балачок, а насправді виявилось інше. Гоголь говорив багато, з жвавістю, помірно карбуючи кожне слово. Проте це не здавалося штучним, а навпаки — надавало його мові якусь вагу і дійовість. Він говорить помітно “окаючи”; інших, неприємних для російського вуха особливостей малоросійської говірки — я не зауважив. Все виходило ладно, складно, смачно і влучно. Враження втоми, хворобливої нервовости, яке він спочатку на мене справив, зникло без сліду. Він говорив про значення літератури, про призначення письменника, про те, як слід ставитися до власних творів. Висловив декілька тонких і вірних зауваг про самий процес роботи, про саму, коли можна так сказати,

Тарас Бульба. Худ. Є. Кібрик

фізіологію творчості, і все це образною оригінальною мовою, і, скільки я міг зауважити, не готовуючись раніш, як це роблять деякі “знаменитості”... Великий поет, великий мистець був передо мною, — і я дивився на нього, слухав його з побожністю, навіть тоді, коли не погоджувався з ним.

ЗЕМЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЮ...

Ю. Март

МИКОЛАЇВЩИНА

Пароплав, ледве погойдуючись на хвилях, впевнено біжить назустріч сходу сонця.

Вічносхильоване плесо моря переливається мерехтливим калейдоскопом фарб; у спінених баранцях, що біжать ключем за пароплавом і зникають у далечині, грайливо плюскочуттється дельфіні... не наче пустотлива дітвора, хизуються мистецтвом чихарди. У бездонній блакиті на ледве помітнім струмені пари зависли білі пір'їнки-альбатроси.

З усіх сторін сюди збігаються морські шляхи, по яких снують гаміркі пасажирки, довгі валки барж,

до яких равликом приссався іграшковий буксирник, глибокозанурені нафтотанкери, тяжконаладовані по вінця сріблом риби рибацькі баркаси. Навіть велетні океанів завітують у привітні обійми Дніпрового лиману, — тоді бережись, мелюзга! Затанцюють на хвилях корками граційні метелики вітрильників, горобцями розсипляться баркаси. Це кораблі з далеких чужих країн прийшли по українське золотопишеницю, залізну руду, мангANEЦь. На мільярди карбованців українського добра пливе у світ безповоротно. Українські порти це передовсім вивіз-

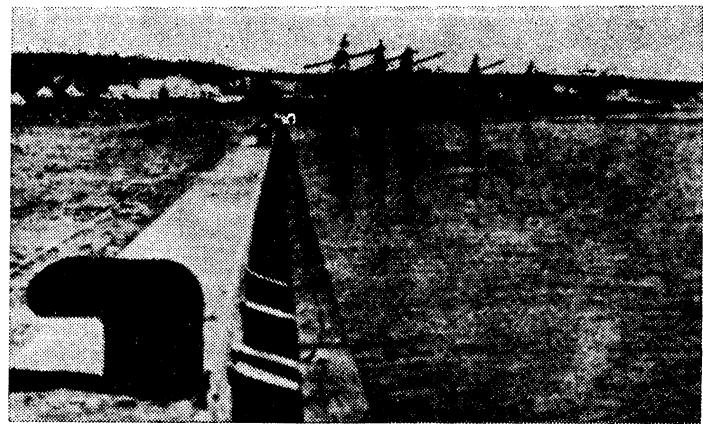
грабунок. Імпорт іде через північ у Голодоград та Ненажеромську.

Зліва ген-ген на обрії видніється прибережжя густо зрізане численними лиманами та затоками — це рівнинний степ Миколаївщини, що ледве підіймається на пару метрів над хвилями моря, урізноманітнений лише своєрідними подами та замріяними могилами — сторожами минувшини, що самотньо бовваніють над степами прадідівської Скитії, німі свідки бурхливої історії пережорнення українським степом безчисленних напасників готів, гунів, аварів, хозарів та й печенігів. Наші прадіди анти цупко трималися степу від Дунаю до Таманського півострова та північного Дінця. Побужжя належало одному племені з антів уличам, які аж під нестримним натиском половців залишили прибережжя і відступили на північ. Між Києвом та українським морем протягнулося дике Половецьке поле, або Кіпчакський степ.

Та це лише вступ до справжніх випробувань, коли в 13 ст. Кіпчакський степ заливає татаро-монгольська повінь Золотої Орди. Під кінець 14 ст. сюди знову вертається український господар у складі литовської держави, ростуть укріплення Дащів, майбутній Очаків, Чорне місто та інші. Почалась трисотрічна війна на життя і смерть за степ з Кримським ханством. Війна, що розтерзала і Україну і Крим, кинувши обидві країни в руїну.

Пароплав раптом скручує на північ, обминаючи скелястий пустинний острів Березань. Колись у сиву давнину на острові височіли укріплення — Березань був важливим опірним пунктом Київського князівства на шляху торговельних зв'язків у Візантію. В 972 — 73 рр. князь Святослав отаборився на острові на цілу зиму, підготувавши славнозвісний похід на Візантію. Занепав Київ, спорожніли жваві шляхи, в руїнах лежать гаміркі міста Чорноморя — на північ наполегливо пробивався півмісяць на зеленому полотнищі. У Дніпровий лиман приходять пливучі тюрми-галери, луною котиться жорстока мова батогів по зрубцюваних спинах українців-бранців. Там, де з-перед 18 віків вирувало життя старовинного скито-геленського міста Алектора, виростає турецька фортеця Кара Келмен — Чорне місто, що справжньою чорною хмарою на-

висло над лиманом з півночі. З півдня вхід до лиману замкнула друга фортеця Килбурн, що виросла на вістрі сорокакілометрового леза Кінбурської коси, зазубивши гирло Дніпра бульдожим мертвим хапом.

Миколаїв — Гавань. Краны для навантажування манганової руди, привезеної з Нікополю.

Через сторіччя Україна змагається розірвати ланцюги турецького "Гібралтару", в Дніпровім лимані проломити ворота в українське море, дорогу в світ.

Не раз і не двічі черкасці громлять фортецю. Скільки відваги, бравури, посвяти бачили ці мовчазні береги!

Уже в 15 ст. київські та канівські черкасці під проводом Мини успішно штурмують Кара Келмен, забирають гармати, руйнують укріплення, повторюючи це чи не щорічно. У 1615 р. перед очима залоги фортеці розгорнулась трагічна для турків морська битва. Козаки, спаливши портові споруди в столиці Туреччини Константинополі, переслідувані майже всією флотою, спішили досягти рідних хвиль Славути. Стихія сприяла козакам, розгулялося море, запінились хвилі, затанцювали занурені по вінця легендарні козацькі чайки, то зникаючи в пучині, то виринаючи на гребні велетенських хвиль. Неначе чудом утримувані в'язанками очерету, вони впевнено тримають свій напрям на північ попри ворожу фортецю, попри важко озброєну флотиллю галер, за якими лежить безпека плавнів. З бравурою характерною тільки козакам, швидкохідні чайки йдуть на пролом, відважно абордують неповоротні галери. Вистрілюють залогу, мечем пробивають шлях до братів-бранців за веслами. Одна за одною галери стають жертвою рою бджіл-чайок, і це на очах залоги каракелменської залоги. Далеко в ніч свічками палахкотять галери, присвічуючи дорогу переможним чайкам характерників "шайтанрусів".

З року в рік, через сторіччя точилася смертельна боротьба за море. Не один десяток галер пішов у підводне царство, не раз і не двічі стіни кінбурського "Гібралтару" рівнялись з землею, щоб у кінці 18 ст. козак забив останній цвях у домовину ісламу на північному Причорноморі, ставши переможною ногою на руїнах Чорного міста Килбурну. Козак відсунув Отomanську імперію у тінь третьорядної сили, але запроданий ласим на наживу проводом, замість слави здобув наругу, замість волі — ярмо московського рабства.

Річка Бог біля міста Миколаїв.

Звойовані землі родять Москві, та й сам козак, зігнувшись під тяжким тягарем праці, бігає вверх та вниз по стрімкому трапі, згорбився над лопатою, копаючи чужі канали по Урахах, надриваючи м'язи, рухає величеські скелі, які облицюють обсько-волзькі канали, чи ляжуть у підмурок модерних кремлівських пірамід, ховаючи під собою кістки тисяч і тисяч українських рабів — упокорених черкасців, будівничих всесвітньої московоїмперії. Розорані лежать козацькі могили...

Але корабель часу невпинно пливе в майбутнє, в українську блакить... Ось і Очаків, веселе гамірке місто, що вибігло на схили курганів, щоб похищуватись у свічаді блакитного плеса затоки. Двадцять сім віків тому тут стояло античне місто Александрия.

Головне багатство міста — риба. Все тут нагадує, що це рибниця Чорноморя: міцні дебелі обвітрені морем та сонцем рибалки у веснянках, а то просто без сорочок з підкачаними до колін холощами вицвілих штанів заклопотано метушаться коло причала, хто смолить, хто малює баркас, той латає вітрило. Вправні руки жінок сортують рибу в плетених кошах — багатий улов сріблистої скумбрії. Хто не знає очаківської скумбрії?

Українські трудівники моря, вони захоплені своєю працею, навіть в умовах хижакького визиску українських багатств ненажерливою Північчю ці трудівники всеціло віддаються патосові творчої праці. Скільки краси в упевнених руках цих мускульстих рук, скільки фізичної краси і внутрішньої сили в цих бронзових торсах, скільки нерозв'язаної енергії ховають у собі ці мозолисті пальці. Прийде українська весна, ніжний подув української волі розгладить насуплені брови, близнуту сміхом затиснені уста, і встане український велетень — вільний народ та створить чуда. Загудуть літаки-розвідники в пошуках косяків риби, задзвенять натягнені трости сітей, попливе срібло риби по всій Україні, щедро нагородить рибалок свій народ.

А покищо непривітно стоять корпуси рибного та рибо-консервного заводів, неначе примітивні підприємства переробки вовни та шкір з сімнадцятого сторіччя.

Далі, далі в теплий степ від задуху запущеного міста! Пароплав біжить на північ попри мальовничі береги лиману, то жовтогарячі поля пшениці, то яскраво-зелені килими виноградників, то різнофарбні шахівниці численних городів.

Очаків — батьківщина видатного українського мальяра Р. Судковського. Лиш відвідавши Очаківщину, стає зрозумілим, звідки мистець черпав чар своїх полотен. У багатьох творах він зафіксував цей неповторний чар сполучення багатства кольорової гами степу та свіжості моря. Співворець "Товариства південно-російських мистців", як противаги петербурзько-московським мистцям, він виходує цілу низку українських мистців, що звертаються до рідної тематики, національної традиції, правдиво відображаючи життя та побут свого поневоленого люду.

Своїй вужчій батьківщині Очаківщині він присвятив такі картини, як "Очаківська пристань", "Буря на морі", "Дубок" та багато інших.

З Очакова морський шлях веде на північ у бузький лиман до Миколаєва, на півдорозі до якого, там де замріяні могили густо порослі пирієм та тирсою стрімко зриваються в хвилі лиману, лежить невеличке, але славновідоме село Парутино — нащадок античної Ольвії. Вузенькі стежинки ведуть від урвища до старовинних могил, що височують над усією навколою місцевістю. Це заповідник Української Академії Наук. Тут уже сто років ведуться розкопки старовинного міста Ольвії — Щасливої, заснованої двадцять шість сторіч тому вихідцями з острова Мілету. Місто виправдало свою назву Щасливої поєднанням надбань автохтонів Скітії та культури всесвітнього центру Геллади, давши корінь майбутній степовій Гелладі — Україні. Сторічна праця над розкопками низки відомих українських археологів, серед них таких як Ю. Куликівський, Б. Фармаковський та ін., дала багатющий фактичний матеріал з історії матеріальної культури сивого минулого Причорноморя. Велика частина міста вже розкопана — сизифова праця невтомних працівників-археологів, що власноручно розкопали сотні гектарів землі. Місто мало правильне планування, з вимощеними каменем вулицями та площами, з розкішними будівлями, мармуровими палацами в центрі. Збереглись жертовник та залишки храму. Зокрема подивугідні комплексні гідроспоруди: криниці, водосточні канали, фонтани, віядукти та ін., як рівнож високорозвинений промисловий комплекс металообробного, гончарного, ткацького та ін. промислу.

Коли зі сходу починають котитись лавами вояовничі племена, навіть восьмиметрові мури та високі вежі не спроможні загатити повені дикого степу. Тож проіснувавши тисячу щасливих років, Ольвія порожніє. Щасливе поєднання скітського степу з Гелладою розбито, Скітія відступає на північ, Геллада на південний захід. Твір спільнної праці лежить у руїнах.

Висока могила Зевеса, колишній терен верхнього міста зникає за мерехтливим обрієм, пароплав прямує в гирло південного Богу, що його греки звали Гіпанус, а татари Ак-су. Сімсоткілометровий південний Бог починається в болотах Волині коло села Холодець, перерізує Волинь, Поділля і нарешті в своїй останній третині пливе степами Миколаївщини. Від Межибожжя через усе Поділля до Олександрова Бог мусить прокладати свій шлях через гранітні скелі середньоукраїнського підвищення. Тут він затиснений скелястими берегами вирує й піниться серед гранітних завалів, творячи численні пороги, зокрема в Ольвіопільщині при вступі в Миколаївщину. Скільки енергії ховається в цих розбурханих водах, чекаючи на піклуючу українську людину! Вирвавшись з тісних обіймів скель коло Вознесенська, розлючені хвилі вгризаються у вапнякові береги, розсушуваючи їх широко у степ та перетворюючись в розлогу повільну степову ріку. Сюди допливають річні кораблі, післанці Миколаєва в розшуках хліба. Вже на переломі нашого сторіччя з Вознесенська до Миколаєва спроваджувано коло тридцяти міл. пудів пшениці річно. Крім пшениці, вниз тече цукор з численних цукроварень Ольвіопільщини, сьогоднішньої Первомайщини.

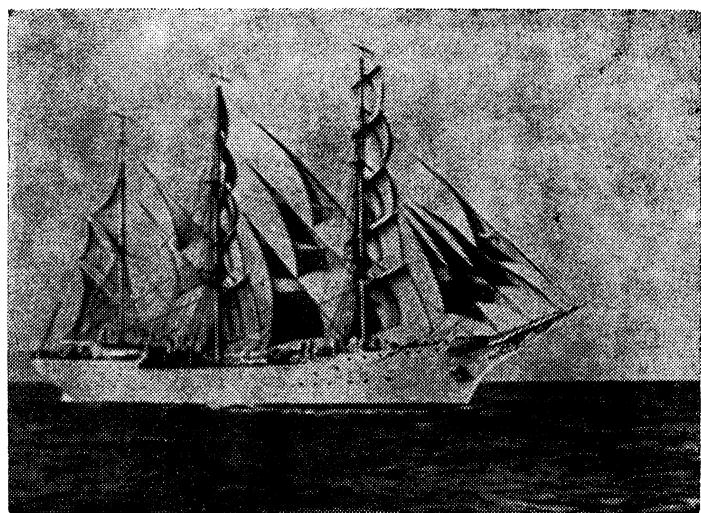
Первомайськ — це козацький Орлик, заснований в 1744 р. вихідцями з Запоріжжя. За цару Ольгопіль провінційне купецьке містечко — річковий порт на півд. Бозі, захований у зелені хвили численних садків. Це головно звідси постачався цукор та прядиво на ткацькі станки Миколаєва.

Не меншу вартість творять високоякісні граніти кар'єрів навколо Вознесенська, які, перемандрувавши цілу Україну складним шляхом, відомим лише окупаційній владі, завжди опиняються на московських будовах. Для України досить штучних скайкових та очеретяних плит — провінції провінційний будівельний матеріал. У нижній течії поповнений водами річки Інгул, півд. Бог розсуває свої береги на декілька кілометрів, творячи Бузькі плавні.

Інгул (від татарського Ені Гел) на більшій частині свого короткого бігу затиснений гранітними берегами. Тут він порожистий і недоступний для плавби, крім останніх трьох десятків кілометрів, де він розливається в так зване Булацьке озеро.

На півострові, утвореному річкою Інгул та півдуговою півд. Богу, розташувалось найбільше місто Миколаївщини, її промисловий, культурний та адміністративний центр — Миколаїв.

Миколаїв постав у 1782 р., як військова кораблебудівельна база на Чорному морі. До того часу єдиною флотою була Дніпровська флота запорожців, яка не могла задовольнити вимог імперіалістичної московської політики. Царат зриває українське селянство з землі і жене на будівництво нового міста. Українські руки цаль за цalem вганяють довготелесі сваї, насипають греблі, будують набережні, осушують плавні Інгула, прокопують підхідні канали. Ані лихоманка, ані чума не зломили українського трудовика, і мало-помалу на костях і крові українських будівничих виростало місто-порт, величний пам'ятник безіменним героям будівникам. Але в українця був ще тяжчий ворог, лукавий, підступний. Цей ворог — чужа влада, тупий жандарм, держиморда-губернатор. З року в рік багатшав Миколаїв, росли палаці, кам'яниці, фабрики, заводи, але вбогішим і вбогішим ставало українське населення міста. Не для захисту українського народу будували українські руки велетенські броненосці, лінкори, дреднавти, лише на важче закрічення. У 1788 р. в усті Інгула закладена перша кораблебудівельна верф, з стапелів якої зійшов перший пароплав Чорноморя "Везувій". Цього ж року місто дістає свою назву в честь покровителя моря св. Миколая. З ранку до ночі висів гамір над гаванню. Присадкуваті череваті баржі снують вниз та вверх по Інгулі та півд. Бозі, везучі до нового міста ліс, цемент, пісок, цеглу, хліб, цукор, вугілля, і так без кінця. Місто виростає мов на дріжджах, але авантюристична політика Москви, що раптово уявила себе світовою потугою, кидає країну у війну. Цим разом уже не було хороброго Запоріжжя, що підставило б свої груди, а кріпак "хахол", забритий на 25 років у москалі, не хотів воювати, та й не мав за що. Приходить Севастопольська поразка та Паризький трактат, за яким забороняється будувати, ба, навіть, переховувати військову флоту в Миколаєві. Вмовкає гамір бу-

Вітрильник Чорноморської флоти.

дівництва, порожніють води лиману, гниють непотрібні вже баржі, викинені хвилями на берег.

Та іскра волі до життя не вмирає. З хвилиною скасування кріпацтва в Миколаївщині почувається подув свіжого вітру. Звільнені люди пливуть у міста, росте промисловість, зростає перепродукція сільського господарства, що вимагає збути, а тим самим зросту торговельної флоти — спершу внутрішньо-річкової, а з часом зовнішньо-морської. І знову загомоніли миколаївські верфи, завирувало життя. Мертвутишу розбудив перестук молотків та сокир теслів з усієї України, зацвіли іскрами горна ковалів, і з купи дощок виростали маєстатичні сильветки морських красунь, хвацькі пароплави, баржі.

До міста з навколоишніх степів тягнуться безконечні валки арб, наладованих золотом пшениці, але вічноголодні труми пароплавів ревуть "ще і ще". І місто витягає сталеві шупальці залізниць до Знаменки й далі аж у хлібну Полтавщину. Тепер зерно тече безперервним потоком у мамутові сірі вежі елеваторів, звідки воно потече у велетенські кораблі, на щоглах яких майорять прапори найрізноманітніших країн. Для полегшення нагрузки виростає пливучий елеватор — перший на Чорному морі. Порт стає наймодернішим і найкраще устаткованим на Чорному морі. Разом з портом росте і місто, розбудовується промисловість. Миколаїв стає центром кораблебудівництва, з стапелів сходять десятки судноплавних одиниць річно. Виростають фахові кадри кораблебудівників, слава про яких сягає далеко поза межі України.

На переломі сторіччя з миколаївського порту вивозиться 31 міл. пудів хліба, а в передвоєнних роках товарооборот досягає майже ста міл. пудів річно, головно хліб та руда. Довжина берегової лінії порту досягає ста кілометрів, що обрамлюють 250 кв. км. площа. Лише закордонний відділ посідає майже три кілометри гранітної набережної, де могли одночасово пришвартувати двадцять морських велетнів. Підхідний канал поглиблюється до 20 метрів, щоб дозволити цим морським велетням підхід до самого причалу. Росте промисловість, яка на початку сторіччя вже нараховує 43 великих підприємств, що затруднювали яких 17 тисяч

робітників. Поруч того існують сотні дрібних. Українська людина творила матеріальні добра, чекаючи на вимріяну національну свободу.

Поразка російського царства в японській авантюрі і революційні заворушення як відрух прогресивних кіл на цю поразку застали Україну політично непідготованою. Ще менш підготованою до подій прийшла Миколаївщина. Революційний виступ крейсера Очакова не знайшов належної підтримки українських сил і закінчився розстрілом провідників на острові Святослава — Березані. Українці революціонери лейтенант Шмід та матроси Антоненко, Часник та інш. впали жертвою Москви. Три сотрічне рабство не могло не залишити тавра на свідомості народу; у своїй масі він залишився байдужим до жертв перших героїв.

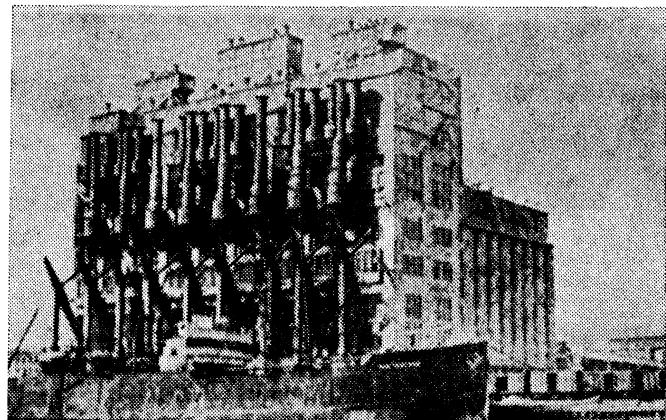
Революційний злив 1917 р. знову застукав українські сили непідготованими до державного будівництва. Замість суцільного національного фронту, розбились українські родини, пішли українські сини чотирма стежками. Зітнулись в степах чотири шаблі рідних але замотеличених братів. Шаблі махновщини, деникінщини, червононогвардійщини, — одні проти одних і всі проти гайдамаччини.

Сприйнявши українську революцію, Миколаївщина й ціле Причорномор'я не були готові стати грудьми на захист її здобутків у хвилину випробувань. Високий відсоток чужонаціональних великомаєткових колоністів створив сприятливий ґрунт для вирошування в запіллі українського фронту махрової неділімської реакції, зокрема за часів антинародної гетьманщини. Українське суспільство залишалось відпорним супроти більшевицької хороби, і Москва пляномірно ешелон за ешелоном фарширує Україну ворожим елементом білоногвардійщини, що буквально заводнює українські міста, зокрема Причорномор'я: Одесу, Херсон, Миколаїв, щоб зіпхати українські сили у вир соціальної війни. Революція Директорії була каменем у жаб'яче болото білореакції, розвіввши її надії на відродження монархізму з плацдарму "южної Росії". З невеликими силами 3 тис. козаків ген. Греків звільняє Причорномор'я для Директорії. Генерал добрамії в білизні тікає на міноносці "Саратов". Проте під дипломатичним тиском Франції українські сили мусять без бою залишити побережжя. Розраховуючи на допомогу аліянтів, ген. Греків залишає Одесу, Херсон та Миколаїв. І щойно тепер разом з французьким десантом "хороbro" вертається денікінський ген. Грішін-Алмазов та кат Саніков. До недобитків монархічної Москви та Петербургу приєднується чорна сотня Києва, що втікла з столицею під тиском українських сил.

Та надії Директорії на допомогу аліянтів не здійснилися; останні поставили ставку на єдинонеділімство. Розчароване українське населення падає в пелену більшевизму. Розпорощились українські сили. Загарцювало Гуляйпілля. Зневажене українське селянство кидається проти ненависних чорносотенців з їх нерозумними господарями французами. Отаман Григорій підіймає селянство Причорномор'я і викидає чорну реакцію в море, звільнинивши Миколаїв, Херсон, Одесу. Дорога веде на Крим. Та це лише сліпа руйнуюча стихія без пляну,

без цілі. На її п'ятах приходить цілеспрямований більшевизм.

І покарав Бог степову Гелладу найтяжчими карими, які знало людство, за гріхи братовбивства, за гріхи хатоскрайності, за гріхи байдужості. Замість тупого жандарма, прийшов садистський чекіст. Самодура губернатора змінив україно-погромник Постишев, дегенерованого царка Миколу — кат Сталін, карні загони денікінців — червононогвардійська сарана "предразверстщиків". Червоний терор шаліє степовим пожаром, села миколаївщини відповідають спорадичним контртерором, розпорюючи черева містечкових комісарів і насипаючи їх золотом миколаївських піль — пшеницею: оце тобі зайдо, українська пшениця!

Збіжжевий елеватор у Миколаївському порту.

Але село не рівня імперії. Миколаївська тюрма стає найактивнішим підприємством міста. Де сидів один — другий рецидивіст, тепер караються сотні селянок у світках. Гниють славні тачанки по яругах, іржавіє криця гайдамацьких шабель. Сoveцька влада вступає в свої повні права: почалось перевиконання п'ятирічок по винищенню українського народу.

Та розбудженого українства не перемогти. Весінньою повінню воно штурмує Миколаїв. Вихрясті селянські чуби вперше згинаются над складними схемами завтрашніх красенів-океаноходів; це виростає перше покоління українських кораблебудівників. Розбурхана селянська стихія виповнює міколаївський учительський інститут, усі сім технікумів, виковуючи будівників завтрашнього вільного українства. На заводах незgrabні порепані руки наламуються виконувати найпрецізнішу працю. Ростуть заводи точного будівництва, станкобудування, поширюється харчова та легка промисловість. Жадний терор не всилі спинити повені культурного відродження — передсвітанку повного визволення. Зайда намагається сповільнити, скрутити розбуяні сили у всеімперське річище, але це лише позичений час. Тінь справжнього господаря вже чітко вимальовується на степах Миколаївщини; ім'я йому український народ.

Ось велетенські машини зрізають цілі горби, засувають прізви-яри, підгортують підсип, втоптують чорне тісто асфальту, розгортаючи безкінечний рульон дороги. Без різниці, чи це в Уралі чи в Ангарі, можна бути певним, що цю велетенську

роботу роблять миколаївські велетні-скрепери, зроблені українськими руками, з українського заліза, за плянами українських інженерів, на українськуму заводі шляхових машин Миколаєва. Це молоді українські вчені-заявці створили в місті чудо зооакваріюм, один з найбільших і найповніших по експонатах річкової та морської фавни та фльори в цілій східній Європі. Тут і рідкісні риби Чорного моря: морський чорт з велетенською зубатою пащекою (чим не портрет нашого північного сусіда?), і гадюкоподібна гостроноса морська щука з апетитом фаранги (подібність до нашого другого, західного "сусіда"). Тут і морські курйози, як морський півень з плавниками-крилами, одноокі потвори, профільно-анфасні чудовища, що неначе позлазили з маячливих полотен Пікассо. В інших

відділах чорноморські хижаки, як акула-катран, скат-морський вовк, скат-морський лис. Є і меч-риба, верхня щелепа якої витягнулась на цілий метр смертельної зброї, що нею мов мечем ранить цей хижак свою жертву. Відомі випадки, коли розлютована меч-риба пробивала обидва борти човна, в інших випадках півметрову дерев'яну обшивку корабля.

Сьогодні кує свій меч відплати український народ, глибоко в душі ховаючи свій гнів, та прийде незабаром час, коли той гнів прорветься вулканом, ударить мечем струхлявілий корабель большевицько-російської імперії і пустить з усім її брудом та поганню на дно історії. На чисті води Чорного моря гордо випливе красень-оceanоплав — УКРАЇНА.

Проф. Іван РОЗГІН

СТАН ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

(Закінчення. Початок див. у ч. 53/54 "Молодої України")

Усі вищі школи, як і науково-дослідчі установи в Україні, являються також большевицькими, тобто партійними комуністичними прибудівками. Крім того, багато вищих шкіл і науково-дослідчих інститутів в Україні належать міністерствам всесоюзним, фактично московським. У цьому немає ніякої послідовності, бо належать Москві не тільки всі військові школи та більшість індустріальних інститутів, розташованих в Україні, але навіть деякі сільсько-гospодарські інститути, як, наприклад, Львівський — міністерству земельних справ СРСР, Білоцерківський — міністерству харчової промисловості СРСР.

У 1958 році в Україні існувало 134 вищих школи, в тому числі: 7 університетів, 45 педагогічних інститутів, 37 технічно-індустріальних інститутів, 16 сільсько-гospодарських, 14 медичних, 9 мистецьких і 6 економічних та правничих.

У них навчалося 325,900 студентів, у тому 15 тис. заочників. Якщо рівняти стан вищих шкіл України та інших республік, то навіть за офіційними даними Україна стоїть на другому місці після РФРР, а щодо міст, то, починаючи з третього місця йдуть: Москва, Ленінград, Київ, Харків, Львів, Одеса, Дніпропетровськ, Казань і т. д.

Щодо профілів вищих шкіл, то вони дуже різноманітні, починаючи від університетів, тобто універсального типу вищих шкіл, і кінчаючи найдрібнішими, з найmodерніших галузей. Наприклад, існують інститути бібліотечний, радіозв'язку, повітropлавства, залізничного транспорту, кінофільмовий (мистецький) і кінотехнічний (інженерний), харчової технології тощо. В 1957 році створено сільсько-гospодарську академію, що об'єднала низку сільсько-гospодарських інститутів. Це, між іншим, єдина академія в Україні, бо досі академії існували лише в РФРР.

У багатьох вищих школах навчання відбувається російською мовою, в деяких українською (педагогічних), але найбільше мішаниною, тобто хто хоче

— читає українською, а хто хоче — російською. Причина тут у специфічних політичних умовах, чи політичній тенденції — усе московське хвалити, а українське ганити під тим чи іншим претекстом. Політика "старшобратьства", вищості російської культури над культурою українською та інших національностей, манія починати "все від Росії, від російської культури" дотримується і тепер якнайсуворіше. Треба підкреслити, що в усіх вищих школах відбувається навчання всіх без винятку дисциплін за так званими "стабільними програмами", затвердженими міністерством вищої освіти СРСР. Отже, в цих програмах світоглядові й політичні моменти відбиті так, як це потрібне Москві. Для контролювання професорів і викладачів, чи вони дотримуються стабільних програм, існує спеціальна система, як перевірка студентських записок, несподівані відвідування представниками навчальної частини, стенографування лекцій з наступним обговоренням змісту їх на професорських радах тощо.

Для нас, на еміграції, дуже важливо, якщо не точно, то хоча б приблизно знати стан "національної стихії" в університетській молоді. Це те найголовніше, що відрізняє українську молодь від іншонаціональної, якої не бракує в українських вищих школах, або від зруїфікованих типів. Зупиняємо на цьому питанні, бо вважаю його основним у цьому нарисі.

Національна стихія існує у вищих школах офіційно і нелегально. Справа в тому, що формально гасло чи настанова про "національну форму" інтернаціональну чи соціалістичну змістом" культуру не скасовано й досі. Тому у вищих школах намагаються всячими способами уникати "національного змісту". У всіх навчальних програмах і стабільних підручниках, як правило, спеціально наголос зроблено на "соціалістичний зміст" навчання. Але життя вимагає свого, молодь у своїй масі стихійно шукає правди і читає між рядками якраз те, що найнебезпечніше для Москви. Якщо

в підручнику, скажімо для прикладу, знецінюють наукову спадщину М. Грушевського — то студенти знають напевне, що там треба шукати правдивої науки, і шукають її різними шляхами. Так само і з літературі, археології, мистецтвознавства, навіть біології й природознавства. Викладач-українець, знаючи, що в автоторії немає офіційних представників навчальної частини, час від часу з певним ризиком намагається вплести щось з "вітчизнянських проблем" як інтермедію до чергової лекції. Знаю це із власного досвіду, з довідного часу. Наприклад, пишучи підручник для зоотехнічних інститутів СРСР, на тій підставі, що треба було ілюструвати окремі розділи досягненнями "вітчизнянських учених", я подав майже всі відомості про українську науку, ілюструючи відповідними фактами, датами і цифровим матеріалом.

Ще в більшій мірі кожний з нас мав колись (а ті, що там працюють, мають тепер) можливість розмовляти з студентами "душа в душу", при персональних зустрічах, на семинарах, при лябораторних працях, при іспитах і кольоквіюмах. Можна написати великий том на тему таких розмов, може я це зроблю при іншій нагоді і для іншої мети. Тут стверджую, що в усіх українців-студентів, незалежно від їх становища і "партійної приналежності", в грудях б'ється українське серце і жевріє український національний дух, що "душу й тіло рве до бою". Найкращим доказом для підтвердження цієї тези були численні випадки спонтанного бурхливо-го виявлення національного патріотизму, національної свідомості і навіть геройства українською молоддю під час другої світової війни. Всі українці (з комсомольськими квитками, а часто навіть з партійними), що глибоко приховували своє національне почуття, або виявляли його дуже обережно, як вимагала офіційна національна політика — виповнили всі організації місцевого самоврядування, церковно-релігійні, культурно-освітні і підпільні політичні. Особливо в тих місцях, де для того були відповідні умови. Я мав нагоду працювати з великим числом таких осіб до війни, у вищій школі, і під час окупації України також у вищій школі, у Дніпропетровському університеті, що єдиний коротко функціонував. Цікаво відмітити, що в той час, як серед викладачів були течії — советофільські, білогвардійсько-москофільські, навіть пронімецькі; серед студентів, а їх було більше трьох тисяч в університеті — нічого того і сліду не було. Одностайність у національних аспіраціях і патріотизмі, в антинімецькій поставі. Справді радісно було спостерігати, як підсоветська молодь немовби переродилася, опинившись в інших умовах. Те саме ми спостерігаємо на еміграції. Знову таки, це спеціальна тема, дуже важлива, і потребує спеціального висвітлення. Тепер мусимо продовжувати стислу тему, бо завдання цього вимагає.

У сучасних вищих школах, крім політичного насильства, існує ще дискримінація основної маси селянської, робітничої і трудово-інтелігентської молоді. Згідно з теперішніми настановами й гаслом "Молодь з атестатом зрілості на виробництво", всі випускники середніх шкіл фактично тратять можливість попасті до університетів. Бо скасовані

НАШІ СПІВРОБІТНИКИ ЗА ПРАЦЕЮ.

Арт. маляр Г. Радченко біля однієї із своїх картин.

вже всякі привілеї для відмінників і золото- та срібно- медальників і до вищих шкіл можуть вступати за конкурсними іспитами лише ті особи, що після закінчення середньої школи не менше двох років працювали на виробництві. Само собою зрозуміло, що після цього мусить мати відповідну "характеристику" за свою працю. Навіть, якщо разом з ними, на рівні, будуть складати іспити випускники "шкіл-інтернатів", то напевно можна передбачати, що переможцями будуть не ті, що прийшли з виробництва, а ті, що тільки вийшли з привілейованої школи.

Навчання і взагалі вся ситуація у вищих школах України нічим не відрізняється від довіденної. Ті самі "стабільні програми" і "стабільні підручники", а це значить, що вільна творча думка живої людини — професора і студента — скута "казъонюю стабільністю". На викладачів так само часті нагінки і суворі контролі. Для студентів і в стінах вищої школи і в гуртожитку — той самий напів- казарменний режим: нічого без дозволу, а за порушення — кара. Ті самі систематичні "чистки", "ревірки" і "дискусії".

Починаючи від кінця другої світової війни, відбулися такі події, що мали вплив на становище вищих шкіл. Дискусія з філософії в 1947 році, дискусія з біології в 1948 році, дискусія з фізіології в 1950 році, дискусія з мовознавства в 1950 році, після смерті Сталіна — відлига, а тепер модна боротьба з ревізіонізмом. Усі ці "заходи партії" спеціально запроваджувалися і практикуються тепер, щоб тримати школи й науково-дослідні установи у відповідному напруженні, а також, щоб позбутися всіх небажаних, непокірливих, або просто виявлених противників режиму.

У вищих школах досі діє "спецвідділ", тобто спеціальне бюро міністерства державної безпеки (раніше НКВД). У вищих школах, як і раніше, існує єдина організація української молоді комсомол, єдина комуністична партійна організація, єдина професійна спілка для професорського й технічного персоналу та інша (також єдина) для студе-

нтів. Якщо існують технічні, чи наукові гуртки, чи фізкультурні (спортивні) команди, то лише при умові, що на чолі їх стоять комуністи, або так звані "безпартійні большевики" тобто, люди морально ще гіршої якости, як комуністи.

Ніяких світоглядових об'єднань чи стоваришувань у вищих школах України немає.

Тому що перед молоддю у вищій школі немає іншого виходу, як тільки вчитися, бо інакше мусить іти на виробництво звичайним некваліфікованим робітником, — ця молодь дорожить перебуванням у вищій школі і намагається за всяку ціну вищу освіту завершити.

Навчання у вищих школах відбувається в залежності від профіля на протязі від 4 до 7 років. В основі методів навчання стоять на першому місці лекції, лабораторні чи семинарські вправи, навчальна і виробнича практика. Після закінчення курсу абсолвент мусить або захищати дипломовий проект (у технічно-індустріальних школах), або складати державний іспит (у всіх інших). Як правило, всі випускники "розподіляються" на працю спеціальною комісією при відповідному міністерстві, до якого належить школа. Українців, крім педагогів, відправляють у найдальші місцевості СРСР, а в Україну насилають абсолвентів з інших республік. Такий стан вищої освіти і молоді, що навчається у вищих школах.

Наш нарис був би неповний, не цілком зрозумілий, якби ми не торкнулися ще одного дуже важливого питання — навчання релігії. Як відомо, в СРСР, у тому ѹ в Україні, Церква відділена від держави; тому в школах не навчають релігії від самого початку революції 1917 року, а в Україні від трохи пізнішого часу, бо, мовляв, релігія це приватна справа кожного громадянина. Нещастя не в тому, що Церква відділена від держави, а по школах не навчають релігії. В інших країнах маємо також подібний стан, у тому і в Америці. Але нещастя в тому, що релігію і людей, що її ісповідують, гостро переслідують, а натомість насаджують безбожництво, чи войовничий атеїзм. У 1926 році в'язні-єпископи подали владі спеціальну доповідну записку з цього приводу. Тому, що в ній дуже ясні кроно поставлено справу переслідування релігії — ми подаємо витяг з цієї записки, взявши його з праці проф. Ів. Власовського "Безбожництво та причини його зросту в сучасному світі". Єпископи-мученики писали:

"Влада, як у своєму законодавстві, так і в адміністративній практиці, не зайніла нейтрально-го становища щодо віри й невірства (згідно з засадою соціалізму: релігія є приватною справою людини), але цілком виразно стала по стороні атеїзму, вживаючи всі засоби державного тиску для насадження, розвитку й ширення атеїзму в противагу всім релігіям.

Церква, на яку віронаукою її покладається релігійний обов'язок проповідувати Євангелію всім, в тому числі й дітям віруючих, позбавлена по закону права виконувати цей свій обов'язок щодо осіб, яким немає 18 років, тоді як по школах і організаціях молоді дітям наймолодшого

Міхась КАЛАЧИНСЬКИЙ

НА СВІСЛОЧІ

Максиму Рильському

Над Свіслоччю,
Де молодий лісок
І де сосонки, мов дівчатка милі,
Прославшіть соромливо на пісок,
Цвіте чебрець на сонячному схилі.

Схиляється до росних луговин
Той пагорбок некошений, строкатий,
І тихо мріє над рікою млин,
Біжать з гори до броду крайні хати.

На зорці вранішній здаля сюди
Прийшли ми за рибальським щастям.
Туман клубочиться...
Біля води
Бамбукові налагоджено снасті.

Над річкою безмовні
Комиши,
Трава росу засвічує грайливу...
Карась лінуеться, лише йоржі
Зусюди лізуть, смикають наживу.

Приємно нам, що вранішній блакить
Зріднила нас за справою такою,
Що поряд з нами батько наш сидить,
Співець, наш друг, оточений юрбою.

Він вік прожив,
Він побілів, до дна
Провіривши життя глибокі тоні.
Та ми не віримо, що сивина
Лягла йому навічно вже на скроні.

Здається, просто, як ішли крізь луг,
На них осіли пасма павутини,
Чи може з котиків сріблястий пух
Припав, закожаний у нього, на хвилину.

Ми, як під вітром листя на вербі —
І метушливі,
Й трепетні душею,
А він сидить, віддавшися собі,
І тихо курить з думою свою.

Про що він думає у цей ранковий час?
Хіба вгадає наше юне братство?
Можливо, він замислився про нас
Чи про своє далеке вже юнацтво?..

Прокладено стежину по росі
Поміж корчів і ям на луговині...
А ми гуском за ними ішли усі —
Бо легше йти по втоптаній стежині.

Роса...
Зоря...
Уже туман кипить...
Клюють йоржі — бува в рибальськім щасті...
Нам любо з батьком: дружньо на блакить
Лягли серця, і погляди, і снасті.

Переклав з білоруської
Микола НАГНИБІДА

віку і підліткам старанно вплоють засади атеїзму з усіма логічними з цих зasad висновками... Особи віруючі не допускаються до викладів і виховання в школах. З публічних бібліотек заборонено видавати книжки релігійного змісту, щоб юнацтво не вичитало там чогось, про що інакше в антирелігійній пропаганді каже школа, та не задумувалося над питанням, де ж правда?".

Далі проф. Ів. Власовський продовжує своїми думками:

"На нашу думку, найбільшою й найстрашнішою загрозою в ширенні безбожництва в світі є оце виховання молодих поколінь по школах і позашкільніх організаціях в антирелігійному дусі, при брехливій до того тезі, яка однака видається за догму, що релігія суперечить науці і є реакційним забобоном неосвічених людей. Вже то є зло, що школа уникає релігійних питань і боїться релігійних виховників, які в той же час будуть найбільш моральними виховниками (бо без релігії мораль висить у повітрі), але ще гірше, коли школа є школою атеїзму, атеїстичної нерозумної віри. В країнах диктатури матеріалізму свідомість свого "я", індивідуальності, особовости, цінності людини як такої, потьмарена і в значній мірі вже вбита. Нема свободи для вироблення поглядів; наваки, вироблено стандарт життя і думання. До нудоти повторюються накинені гасла і фрази. "Дивіться на землю і думайте, як Маркс, Ленін, Сталін"... При такому "вихованні" немає місця для росту індивідуального "я" з його вічними запитами, стремліннями, ідеалами, нема місця для філософії й релігії, як союзу між особистим "я" і особистим Богом — Вищою Премудростю і Вищою Любов'ю, перед яким одночасно існує й моральна відповідальність людського "я" як перед Вищою Правдою".

У цих словах нашого визначного історика, вченого, педагога й церковно-релігійного діяча — сказано все, що треба знати про сучасний стан проблеми церковно-релігійного, чи морального виховання молоді в Україні.

Узагальнюючи цей короткий огляд про стан освіти її молоді в Україні, можна ствердити таке:

Український народ у процесі свого відродження здобув визначні успіхи і в ділянці культури, в тому й освіти. Починаючи від 1917 року і аж по сьогодні, процес культурного будівництва поступає вперед, хоч може і не такими шляхами і не такими темпами, як потрібно. Кількість шкіл, якість підготовки кадрів для всіх ділянок народного господарства, якщо мати на увазі лише формальні знання, нічим не поступається будь-якій модерній державі Заходу.

Однак, тому що розвиток освітньої справи в Україні відбувається в специфічних умовах тоталітарного режиму — вся система освіти, у своїй структурі і світоглядovих підвалинах, має всі ознаки того режиму, примусово її накинуті. Большевізм перетворив усі школи на свої прибудівки, тому поруч з утилітарними знаннями, що їх школа дає своїм вихованцям на досить високому рівні, вона виконує також роль провідника комуністичних ідей, сприяє партії і урядові "перебудовувати суспільство", "реконструювати людину". Усі ці негативні ознаки сучасної школи в Україні, обумовлені тоталітарним режимом, щезнуть разом із режимом, як тільки він буде повалений.

Слід підкреслити такі вади підсовєтської освіти в Україні:

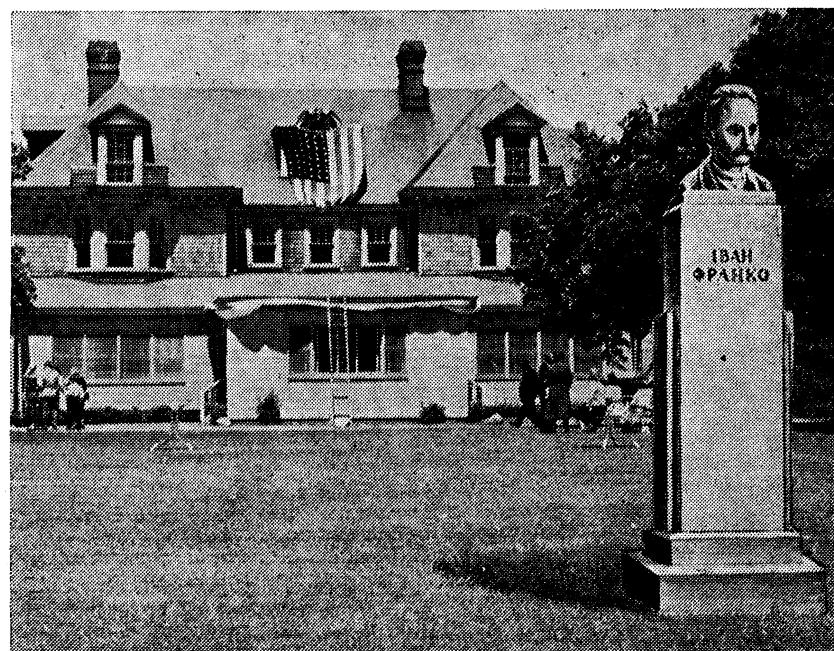
1. Зненіння гідності людини й намагання перетворити її в безправного "робота".
2. Примусове всезагальне політичне й атеїстичне навчання, при одночасовому переслідуванні релігії і неспівзвучних з режимом світоглядів.
3. Спотворення всіх гуманістичних наук і ополітичнення природничих, технічних і всіх інших наук.
4. Штучне ізолявання шкіл від Заходу.
5. Розшарування всіх учителів, викладачів, учнів і студентів на "своїх" і "не своїх", за ознакою не інтелектуального стану чи рівня здібностей, а виключно на підставі політичного світогляду.

Оселя Українського Робітничого Союзу в мальовничій околиці Глен Спей, де 4-го і 5-го липня ц. р. відбудеться перша на терені США американсько-канадська зустріч одумівської молоді.

Закликаємо до масової участі все українське громадянство.

Віт. БЕНДЕР

РЕФЛЕКСІЇ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ СТУДІЇ ВАСИЛЯ І. ГРИШКА „МОЛОДА УКРАЇНА ПОРЕВОЛЮЦІЙНОГО СОРОКАЛІТТЯ ПІД СОВЄТАМИ“

Останню сторінку перегорнуто — книга прочитана. Які ж думки постають після прочитання чергової студійної праці Василя Гришка “Молода Україна пореволюційного сорокаліття під совєтами”?

Постає багато думок, постає багато запитів, висновується багато відповідей, але одне чи два питання її надалі залишаються відкритими, стають причинками до дальших студій цієї ділянки.

Про самого автора не будемо багато говорити. І нам і нашим неприятелям він добре відомий. І не лише в еміграційній сфері.

Ім'я його добре відоме й працівникам совєтської контрпропаганди, які кілька тижнів тому мусіли присвятити цілу радіогодину “викриттю клевети на УССР” в його памфлєті “Хто з ким і проти кого?” Це дуже речево говорить про його публіцистичний принцип, і, насамперед, про стиль.

Стиль автора особливо відзначається, ми б сказали, простим проникненням. Незалежно, якого освітнього рівня є читач, у нього, після прочитання, постає такий самий образ обговорюваного предмету як і в мозку автора.

Той хто думає, що це ще нічого не говорить про публіцистичні властивості автора, глибоко помиляється. Власне, цієї якості бракує багатьом нашим працівникам пера. Та її не лише нашим. Та її не лише журналістам. Не один літератор, маляр, композитор не “дотягує” в своїх творах, власне, через недосконалість цієї якості.

Розумова візія — одна річ. Викласти її на поплотно в початковій рівності — щось інше. Це вдається не всім.

Гришкові це вдається. Дуже добре це вдається також Л. Шанковському, В. Стакову. І, мабуть, тому їхні праці розвідувально-студійного характеру не тільки справляють на читача враження, а її залишають в його сприйманні слід, властиво, мірку, якою він потім починає міряти недавню й сучасну дійсність.

Уже з попередніх численних статей і довших праць Гришка про українську підсовєтську молодь було видно, що авторові особливо йшлося про те, щоб вкласти в наш національно-політичний архів сторінки літопису, якщо її не цілковито об'єктивні, то принаймні з-під пера сучасника, прямого учасника подій, що були і горнилом, і пресом характеру молодого українця пореволюційного підсовєтського сорокаліття.

І архів цей збагачено новою довідкою, ширшою, детальніше опрацьованою, скріпленою численними фактами, біографією трьох поколінь пореволюційної України.

Треба також сказати, що вороги Гришка в цій його новій книзі дістали свіжий раціон для поповнення своїх шлунків в тій смішній суматоці, яку вони називають “боротьбою з хвильовизмом”. Що ж,

і це річ нормальна. Ті, що в підсовєтських умовах через вроджений брак резону й відваги не могли проявити й дрібки антирежимового спротиву, десь і колись таки мусять розрядити допіки совісти. І оце їхнє полювання за відьмами, як вдало висловився один наш журнал, і є отію розрядкою.

Не було б хвильовистів, вони б знайшли якусь іншу кістку, бо без подібної кістки вони не здібні ні на який самовияв.

Та повернемось до книги В. Гришка.

З сторінок постають боротьба, пориви, мрії, надії, ідеї, розчарування, легковір'я, пристосуванство, заляканість трьох українських поколінь і всі ті властивості, додатні й від'ємні, що частинно були притаманні їм з народження, частинно створені пореволюційною дійсністю, частинно оформлені на ґрунті первородного людського гріха — слабощів.

Майже вся книга присвячена діагнозі українського комсомолу, через вируги якого перейшла більша частина української молоді, так і не ставши “подобієм” большевицького бога. Навпаки, не раз і не два мало місце щось протилежне: комсомол в Україні став “подобієм” молодого, неупокореного автохтона.

Через це окупант його нееодноразово розганяв, чистив, четвертував і поступово перетворював на безідейне молодече озеро, у своєрідну статистику. Бо ідейність, навіть найортодоксальнішого комуністичного характеру — завжди переростала в національну опозицію. І навіть яскраво здекларовані національно-державницькі кола СУМ-у кінець-кінцем приходили до висновку, що багато сильніших політичних позицій можна було легше здобути, так скажемо, прикритими комсомольськими атаками.

Що така тактика мала і має під собою ґрунт, було доведено в Польщі й Угорщині, частково в Ні-

Помер проф. М. Ветухів

у останню хвилину перед закінченням цього числа журналу насліда до нас сумна вістка про смерть основоположника і президента Української Вільної Академії Наук у США, одного з найвидатніших українських учених і діячів

МИХАЙЛА ОЛЕКСІЙОВИЧА ВЕТУХОВА,

що наступила 11 червня в полуцені, на 627 Вест 113 вул. в Нью Йорку.

Смерть проф. М. О. Ветухова — неоцініма втрата для української науки й української визвольної справи.

Члени редакційного колективу “Молодої України” схилиють голови перед світлою пам'ятю Покійного, а Родині його висловлюють найглибше співчуття.

Редколегія “Молодої України”

меччині й частково в самому ССР. Комуністична метода примусового знеосіблення зазнала фіяска. Молода людина, насамперед українська молода людина, співаючи гимни владі, залишається супроти режиму суцільним "анти".

Проте, було б помилковим перебільшенням, якщо б ми мільйони нашої молоді отак собі на своє бажання ставили в категорію зрілих державників. На жаль, так воно не є.

Лише перше пореволюційне покоління з невеликою резервою можна ввести в цю категорію. Друге покоління, яке почало своє свідоме життя в чорні колективізаційні роки і яке з відомих причин майже нічого не дізналося про справжній перебіг революційних подій, було, з ідейного боку, найбільш імпotentne, найбільш пристосуванське і найбільш розгублене навіть у часи, коли совєтсько-імперіяльні ланцюги тріснули.

Правда, автор намагається довести, що майже поголовна віддача цього покоління в німецький полон була методою спонтанної відплати своїм комуністичним хазяям, що теж треба вважати чином. Насправді ж, якщо бути до кінця відвертим, то повалило воно в полон з причин попереднього навіку рятувати свою шкіру, з бажання взагалі втекти від усіх битв і поєдинків. І гірко поплатилося, вимерши в невільничих тaborах.

Щойно роками пізніше зацилілі представники цього покоління, дуже нечисленні, взялися за ук-

райнський меч і тим "реабілітували" своїх ровесників.

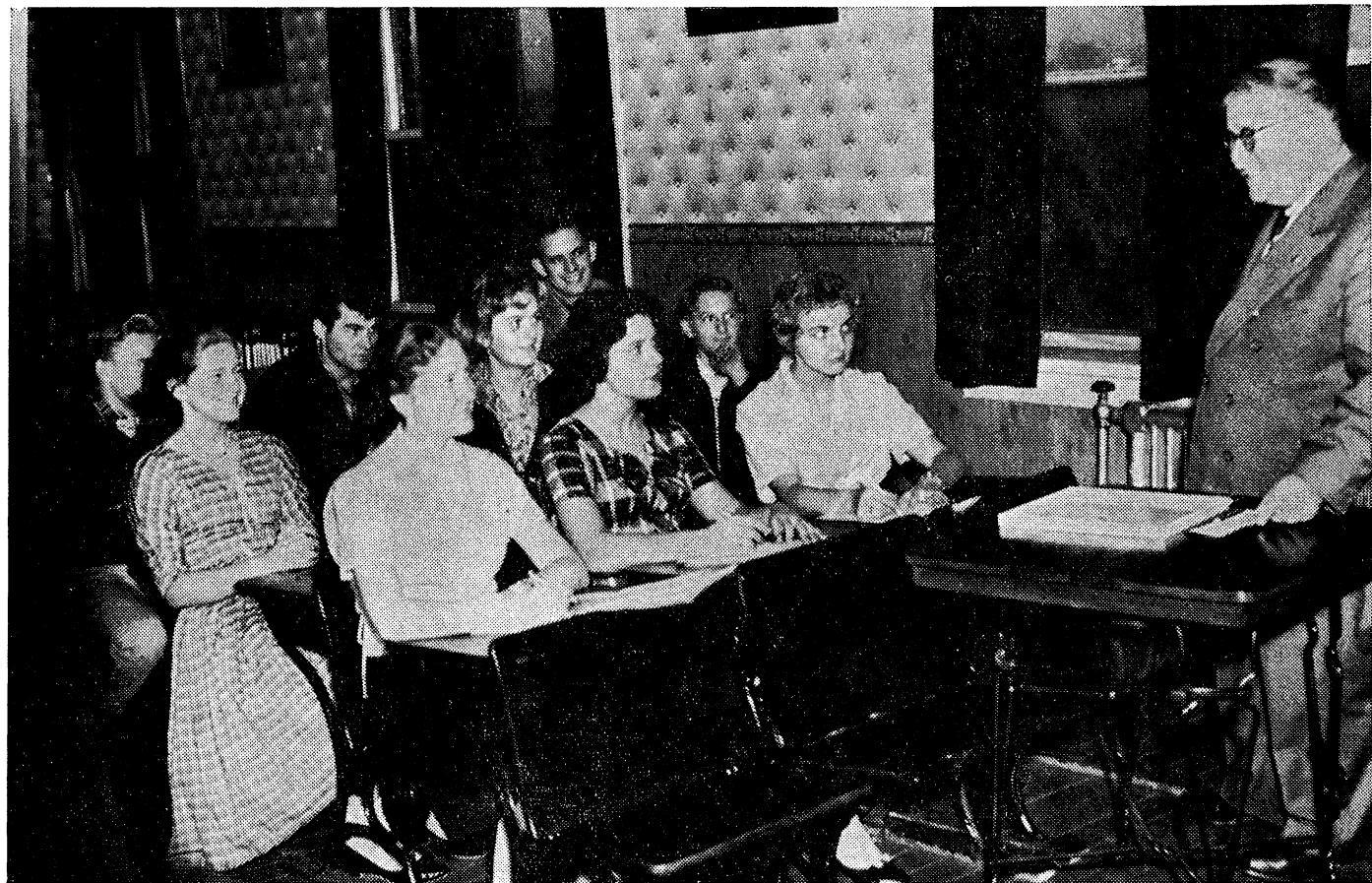
I, нарешті — повоєнне покоління, що в завірюсі війни пройшло світами, сто разів вмидало й оживало, що повернулося додому з тузинами орденів, які (ордени) в умовах ще більш загостреного сталінського терору виконували функцію **посилення набутої фізичної й духової відваги**.

Не дарма автор детальніше наслідлює це покоління. Бо воно, як показує дійсність, як свідчить сама офіційна преса, виявилося найбільш неподатливим, живучим, відважним і, що особливо важливо — найбільш вільнодумним.

I хоч до лінії свідомих державників воно ще не піднялося, все ж воно залишається на вірній дорозі, самотужки прямує до національної істини, з мозками, навстіж відкритими для остаточного державницького засіву.

Образ трьох поколінь подано вірно. Приємно ще раз скріпити поданими фактами свою віру в молоду Україну. Але також доводиться й усвідомити собі, що минула постава цих трьох поколінь не дає особливих підстав для похвальби.

На початку цієї репліки я сказав, що одне чи два питання, які зроджуються після прочитання книги, і надалі залишаються відкритими. Одне з цих питань — питання українського молодечого фаталізму, який поважною мірою був і залишається властивим молодій українській людині.

Одумівці на курсі українознавства при Православній Катедрі Св. Володимира в Торонті. Лекція історії України, викладач — М. Битинський.

Є фактом, і то фактом, ствердженим висловлюваннями наших ворогів, що український юнак своєю природою не є боягузом.

Недавно мені довелося переглядати списки бійців і командирів, яким присвоєно звання героя Співсъєтського Союзу за оборону Севастополя і Сталінграду. Майже кожне друге — українське.

Майже половину з них відзначено посмертно за вчинки фатального геройства. Просто людина опинялася в глухому куті, без виходу, і продавала своє життя за найбільшу ціну.

Можна припустити, що малий відсоток цих героїв ішов на чин ідейно, віривши в Сталіна. А решта? Як би там совєтська пропаганда не пояснювала їхнє геройство, ми добре знаємо, скільки в совєтській армії було "істинно вірних". Отже, решта залишила по собі легенду просто таки з приречення — вмирати, то вмирати, але не склавши руки.

В поєдинку української молоді з режимом теж домінував фаталізм, але фаталізм смиренного маршу на ешафот. Була відвага протестувати словесно, робити владі відчайдушні виклики, майже відкрито оформлюватися в політично-національну опозицію. І завжди все кінчалося тим, що урядова служба безпеки знімала відважним голови, здавалася, — якраз на грані їхнього простягання рук до зброї. Чи маємо тут справу з витонченим професіоналізмом і рафінованістю ворога, який завжди встигає випередити процес на один крок, чи маємо діло з недосконалістю вистигаючих процесів? Якщо останнє, то чим цю недосконалість пояснити?

Тридцяті роки позначилися завершенням ідеологічного формування частин української молоді. Вона своїм політично-структуральним "вірю" була дещо здиференційована, що є цілковито нормальним. Проте, в тому вахлярі була одна дошкульна прогалина — було відсутнє постання терористичної організації. А для постання її були всі об'єктивні умови.

На ешафот ішли колони, не робивши дієвого опору.

Звичайно, ми знаємо з історії, що в таких випадках і в інших народів не було поголовного спротиву. Але частинний збройний спротив з боку окремої групи чи груп мав місце, і часто цей спротив струшував усю спільноту.

Можливо, що О. Влизько і справді зізнався на суді, що належав до "фашистівської терористичної організації", прекрасно знаючи, що такої організації не існувало, але хоч цим способом створюючи для себе, для своєї совісти — дієвий, а не реторичний акт.

І ще одне. Й. Позичанюк, опинившись у Львові, дуже швидко й відважно сконтактувався з дієвим українським підпіллям ОУН, віддавши до його розпорядимости свій високий пост і свої можливості. Якої для цього вчинку потрібно відваги — зрозуміло. У всяком разі такої ж відваги, як і в Києві чи Харкові.

Проте, про існування чогось подібного в підсовєтський період не знаємо нічого. Не треба либонь доводити, що наявність терористичної орга-

нізації в УССР, якщо б і не вплинула занадто на хід подій (а може й вплинула б!), то, принаймні, залила б республіку луною звитязтва проти жорстокої окупації.

Пам'ятаймо, що державницька зрілість мас великою мірою залежить від того, чи за словами приходять діла.

Процес опозиції українського молодняка до російської окупації, отже, не породив логічної й потрібної крайності, і я особисто відношу цей негатив на рахунок нашої (як вдало висловився Ісаак Мазепа) селянської психіки.

Партизанити в пустопорожнє за революції, комсомолити в пустопорожнє пізніше, отаманити в пустопорожнє тепер — на це між нами завжди знайдеться певний елемент. Але викресати в собі фанатичний революційний запал, коли честю й совістю стає боротьба за свої переконання, за свою правду до загину — це українським масам дається дещо тяжче, чи, вірніше, давалося дещо тяжче.

Чим це пояснити? Не знаю. Знаю лише, що цей негатив залишився особливо чорним рубцем на історії української переволюційної молоді.

Свою книгу В. Гришко кінчає цитатою з статті С. В. Петлюри, що українська комсомолія "співаючи сьогодні "Інтернаціонал", завтра затягне "Ще не вмерла".

Це не потребує доказу. Час працює на українську державність, і повоєнне українське покоління, ще не зрісши, ще в дорозі до повної зрілості, відчутно зрушується в бік неореволюційної кристалізації.

Треба вірити, що на наступному етапі боротьби українська молодь викреше з себе запальну іскру в належний момент. Поновне явище смиренного фаталізму, треба сказати прямо, відкине весь визвольний процес назад.

Цього наша нація дозволити собі не може і не повинна.

ВИСТУП УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО АНСАМБЛЮ У ВІДНІ

Наче жмут свіжо зірваних квіток розкинув хтось по естраді — барвисті, живі кольори, як весною у стелу.

Таке почуття мусіло огорнути кожного українця по першій зустрічі з виступом Українського народного ансамблю з Києва, що гостював чотири дні в столиці Австрії, Відні.

Добре обміркована й аранжована програма. Хочу, однаке, зразу підкresлити, що обмежуюсь покищо в моїх спостереженнях тільки до зовнішнього ефекту і вражень, які викликав у присутніх цей гарний виступ українського балету. Чужинець мав, здається, вперше нагоду бачити справжнє українське народне мистецтво в такому досконалому виконанні й ознайомитися з ним близче протягом двох годин.

Публіка побачила героїчні й бойові танки волелюбного українського народу ("Запорожець" та інші), ніжні ліричні ("Подоляночка"), в яких ви-

інші), ніжні ліричні ("Подоляночка"), в яких виразно відбувається душа нашого народу, його поетичність, побутові, повні радощів та іскристого гумору й оптимізму ("Метелиця", танок ляльок). Виконання всіх цих танців було справді на високомистецькому рівні.

Підбором танків та їхнім виконанням зберіг ансамбль назовні чисто український характер і в цьому треба добачувати заслугу його керівників. Два московські танки мали хіба лише ту позитивну сторінку, що вони в програмі українського репертуару чіткіше виявили красу наших одягів і мистецтва. Це підмітили самі австрійці.

Афіші у Відні заповідали виступ Українського Балету з Києва без зайліх коментарів. Перша точка виступу підкреслювала "українськість" танцюристів. Вона зображувала побутовий звичай українського народу. З хлібом і сіллю виступали представники всіх українських земель у відповідній народній одязі й голосним привітом "Ми з України" підкреслили національний характер балету. Цей виступ та прекрасна одяга зразу полонили австрійську публіку. "Подоляночка" впровадила той ніжний, поетичний настрій, такий притаманний нашій Батьківщині. "Запорожець" викликав надзвичайне захоплення в "мирної" публіки, коли вона побачила "козаків" у малинових кунтушах з довгими списами, що після військових вправ та ігор під оком старого осавула перейшли у веселий танець. Віртуозне гуртове виконання з шаблями так захопило публіку, що танцюристи мусіли тричі повторити свій виступ. Подив виявила публіка й для жартівливої картини з стародавнього українського ярмаркового театру ляльок, що його по-мистецьки вивели танцюристи. До найкращих належав танець карпатських верховинців, який зачарував нас споминами про наші чарівні гори. Все ожило, як заговорила до нас рідна сторона, запахи полонини, і заразом нагадали дійсність. "Гуцули" на сцені були в чоботях.

Вершком насолоди був "Гопак" і чужинецькі глядачі виходили схвилювані красою високих вартостей українського мистецтва й душі народу. А в нас, українців, цей виступ братів з підневільного Києва викликав смуток і слізи — жаль за далеку Батьківщиною. Тому хотілося так підійти до кожного з цих молодих артистів привітати їх широко, пригорнути до серця, злитись з ними душою і почути рідне слово.

Я кинувся за куліси — там же свої, рідні. І тут зустрінuta дійсність приголомшила мене на хвилину немов удар по голові. Куди я не звертався, щоб почути рідне слово, поділитися думками і враженнями, я чув тільки чужу, московську мову. Жорстока дійсність... Ми — з України.

Та, коли я звернувся до учасників балету українською мовою, вони відповідали мені теж по-українськи. Майже всі знають її, майже всі з Києва, майже всі називають себе українцями.

— Ви знаєте українську мову? — запитав я, підступивши до гуртка чоловіків.

Як пізніше я довідався, це були "панове" з керівництва балету.

— Авже, ми з Києва, українці!

Танець "Запорожець".

— Можна з вами говорити по-українськи?

— Атож, що можна... Я українець, з мамою вдома все по-українськи говорив і до школи української ходив у Києві, — відповів мені молодий, симпатичний диригент оркестри, Ігор Іващенко.

— Так чому ж ви говорите по-російському?

Хвилина зніяковіння, а опісля:

— В нас немає різниці... Привикли...

Але музика його основана на українських мотивах і відчувається в ній українську душу. Він українець, хоч московська отрута вже йому надгризла душу. Але коли він стоїть при диригентському пульті, очі в нього загоряють і в душі він, може говорити рідною мовою.

В гардеробі метушня, гамір, але й тут даремно ви наслухуєте, щоб почути рідне слово. І тут "рідна мова" московська. Хоч знають всі по-українському й зраділи моїм відвідинам. А першим питанням було:

— Чи багато тут українців? Чи прийшли всі на наш виступ?

Вони не багато бачили в прекрасному Відні, бо в місті, то...

— ...тільки з екскурсією вільно ходити...

Ці слова звучать ледве помітним докором. І тут ця дійсність, що її чужина не бачить і не знає. Отруйне дихання поганого московського духу на молоду українську душу. Воно все більш і більш отрює все, що українське, вривається в душі цих молодих людей і намагається вирвати з них почутия приналежності до свого народу, вбити їхню національну гордість.

А все ж таки я вийшов від них з глибоким переважанням, що в багатьох з них ця московська отрута не змогла затруїти широї і правдивої української душі.

— Чому не приходять до нас тут у Відні українці? — питали мене широї деякі з них. — Передайте їм привіт від нас...

— Передайте привіт нашим! — кидали мені на прощання наші брати і сестри з Києва.

З союзського побуту

ПРОГРЕСИВНИЙ РЕГРЕС

Халимон Лобода вирішив стати письменником. Купив десять пакунків паперу, "вічну" ручку, пляшок зо три чернила, повіганяв усіх із кімнати, щоб не заважали, і взявся до діла. Отак писав день, другий, писав тиждень, місяць, аж поки не списав два пакунки паперу, що на його думку, цілком відповідало розмірові роману.

Рукопис надіслав у Київ, до відомого письменника.

Відомий сумлінно прочитав твір молодого початківця і з граничною ввічливістю відповів, що мова, мовляв, у Вас поганенька — от у чому основна біда. "Працюйте, підвищуйте свою майстерність".

Прочитав Халимон Лобода відповідь письменника і ще з більшою завзятістю... почав писати новий роман. І написав іще товстіший, ніж перший, і зараз же надіслав до Києва.

Ознайомився відомий письменник з новим твором початківця, подивувався результатом своєї допомоги і знову написав молодому цілком ввічливо, щоб не образити: "Мова ще гірша стала. До того — ніякої композиції, повна відсутністю художніх образів... Майстерність! Майстерність!"

І ще тричі надіслав Халимон Лобода рукопис за рукописом, і з кожним разом товстіший і... гірший.

"В чому тут справа?", ламає голову відомий письменник. Ніколи в житті він не зустрічався з регресом у творчості, та іще й з отаким прогресивним.

"Вельмишановний Халимоне Івановичу! Дуже прошу Вас прибути до Києва для особистої розмови з приводу Вашої творчості", як завжди ввічливо написав письменник, із стойчним терпінням подолавши шостий рукопис Халимона Лободи, рукопис, в якому було понад тисячу сторінок і всі стонадцять недоліків прозового твору.

За кілька днів Халимон Лобода прибув до Києва. Письменник зустрів його уважним, проникливим поглядом. Перед ним стояв молодий чоловік з посивілим волоссям, з блідим, стомленим обличчям і запаленими очима людини, яка працює багато, працює, зловживаючи власним здоров'ям.

— Від першого нашого, так би мовити, заочно-го знайомства, минуло понад п'ять років... — почав розмову письменник. І, прагнучи краще познайомитись з початківцем, запитав, чим він займається.

— Я пишу, — відповів Халимон Лобода.
— Так, пишете... А що ви читаете?
— Нічого.
— Не читаете? Чому? — майже вигукнув письменник, вражений тим, що почув.
— Мені ніколи читати — я пишу, — відповів зухвало Халимон Лобода.

Почувши це, відомий письменник з хвилину стіропіло стояв, не міг вимовити ані слова.

— В такому разі... в такому разі повертайтесь додому і читайте... Читайте, але не пишіть, — сказав він, вперше у житті не утруднюючи себе дотримуванням ввічливості.

Микола Щепенко

м. Сватове, Луганської області. "Літературна газета"
ч. 97, 1958 р.

О. КУЛЕНКО

ПОЗУСТРІЧНІ ВРАЖЕННЯ

(Спроба портрету)

Івана Павловича Багряного перед цим я не бачив і, як каже у подібному випадку, носив скомпонований у власній уяві портрет. Портрет, свого роду "ідеальний".

І ось на залізничному пероні довгождана зустріч. Реальний образ, звичайно, як і завжди, не збігається в деталях із образом уяви.

Багряний вищий середнього зросту, рівної постави, але дещо отяжлий. Виразні й лагідні риси обличчя, легка усмішка, високий лоб, сивіюча, русява шевелюра.

Темпераментний у публіцистиці, неперекір логіці І. Багряний напрочуд спокійний в житті. Його надзвичайний внутрішній спокій виявляє себе в голосі, в руках, погляді. Спокій, що передається на близьких і оточення.

Здається, ця людина не здібна хвилюватися чи поспішати. Це й причина, чому шановний гість не тільки не почуває себе, але й не виглядає втомленим у такій виснажливій обставі, яка, як висловилася одна занепокоєна пані, "звалила б із ніг вола".

Ті, що побоюються за стан здоров'я письменника, шкодують, що його не супроводить "родинний жандарм", який приневолював би Івана Павловича до більших відпочинків та обтинає часто маловажливі, але такі, що забирають час та енергію, справи.

І. Багряний любить людей, а люди його. Візитам і зустрічам нема кінця.

— На те я сюди приїхав, — "виліковується" він.

Під час виступів, хвилюючи інших, він залишається спокійним, у добром настрої. Немає, здається, більшого прихильника дискусій, як сам доповідач.

— Не смійте обмежувати дискутантів, — остерігає він. — Нам ні з чим ховатися.

Безглузі питання, на його думку, також мають свою вартість. (Про іхню самокомпромітуючу й розвагову ціну ми довідалися після доповіді).

При всьому нахилі піддавати власні позиції на широке обговорення, захотити до дискусії та готовості прийняти кожний виклик, І. Багряний уміє відстоювати власну гідність та престиж інституції, яку очолює.

Мавши ще в Детройті у плянах відвідати також редакцію "Гомону України", він змінив своє рішення, коли довідався про вміщення напередодні повної неперебірливих наклепів статтю.

Зaproшений на останній конгрес УККА у Вашингтоні, Голова УНРади туди не поїхав, коли виявилось, що Президент С. Витвицький не був запрошений.

Іван Павлович, здається, вже набув імунітету супроти наклепів та злісних "критиків". Вони його не хвилюють, ба — не цікавлять.

У цьому спокійному сприйманні дійсності криється, на думку автора цих рядків, головна причина надзвичайної витривалості і творчих сил Багряного. "Шпци" просто-напросто не потрапляють в його коле-

Письменники Улас Самчук та Іван Багряний під час зустрічі в Торонто.

са. (Хто не пам'ятає його репліки "Пси брешуть — знать ідемо!").

Не наклепники й провокатори його турбують, але, як зауважують, турбує його прояв утоми серед окремих визначних представників української культури й політики, втеча від обов'язків, певний брак стійкості.

Турбус те, що еміграційне мрякобісся спонукало до мовчанки незвичайно творчі й вартісні одиниці, яких ніким заступити.

— Вартість іх, — каже він — більша, ніж вартість окремих партій.

У розмові з чужинцями І. Багряний уникає "драстичних" внутрішньоукраїнських проблем. І коли поінформованого кореспондента "Детройт Ньюз" не щастить "одурити", що на цьому фронті в нас усе гаразд, І. Багряний дипломатично відповідає:

— Я — представник УНРади. За п. Стецька розписуватись не можу.

По дорозі з пресконференції він зауважив:

— У взаєминах з чужинцями ми мусимо підкреслювати позитивні прикмети всіх українців. Про негативні с кому подбати...

Довідавшись, що місцевий часопис описав одного визначного націоналістичного діяча як "реакціонера", І. Багряний висловив своє незадоволення з цього приводу.

Важко сказати, що переважає в надзвичайній популярності І. Багряного. Не легше сказати — хто переважає серед його симпатиків. І якщо хтось зауважив, що Багряного "перебирають" галичани, — це не голословність.

Дифузія східньо-західних українських елементів в Україні, про які говорить у своїх доповідях І. Багряний, не оминула, звичайно, й еміграції, зокрема її вдумливої інтелігентнішої частини. Її наслідки ми спостерігали не тільки в процесі зустрічі з Головою УНРади, на доповідях та прийняттях, але й, зокрема, в пресі далеко не "східянські".

Не у "Прометеї", але якраз у нью-йоркських "Листах до приятелів", чікагському "Українському житті", торонтонському "Вільному слові" і у вінніпезькому "Українському голосі" були вміщені найприхильніші відгуки та оцінки праці й зусиль Багряного.

Ніхто так потужно не розправився із "селянськими" погромниками, як редакційна стаття чікагського "Українського життя".

Цей вияв прихильності і визнання І. Багряний осягнув найважчим способом — "лупанням скелі".

Письменник, що не завагався кинути виклик червоному молохові, звичайно, не міг погодитися з практикою амбітних еміграційних самодурів. І в цьому ввесь його "націонал-комунізм", "непередрішенство", "копання Збруча" й тому подібне.

— "Не іменуй мене поетом, — кидає І. Багряний 30 років тому емісарам "соціалістичного реалізму", — бо слово поет скороочено стало означати: хамелеон, проститутка, спекулянт, авантурник, ледар."

І далі декламує:

— "Сьогодні я починаю свій похід по новій дорозі, обсипаній камінням. Я на це остаточно зважився в наслідок об'єктивних і суб'єктивних причин, і якщо зломлю собі шию, то не буду шкодувати: мокрій води не боїться."

І. Багряний не зламав собі шию. І хоч із зламаним здоров'ям, він з незвикненою наснагою й рішучістю простує "камінною дорогою" самовідданого служіння своєму народові.

З НАУКИ

Сенсаційна біблійна знахідка в Єгипті

Під таким наголовком у "Штутгартер Нахріхтен" з 28 березня з'явилася стаття, підписана "К. Д", що й тут подаємо в повному українському перекладі з огляду на велику цікавість поданого в ній матеріалу релігійно-культурного характеру.

Деякий час тому знайдено в одній скельній печері під Наг-Гаммадом,

відлеглим на 95 кілометрів від Луксору (Єгипет), визначні прадавні писані сувої. По далекосіжному дослідженні з боку експертів було встановлено, що тут ідеться про біблійні тексти, які становлять документи неоціненої вартості.

Інтернаціонально відомий данський археолог і богослов-науковець

Сенер Гіверсен піддав знахідку дослідам найдетальнішим робом і оголосив тепер висліди своєї праці.

Найправдоподібніше, тексти походять з уст апостола Фоми і їх записано близько 125 р. по Христі.

Через передання, яке міститься в цих писаних сувоях, до знаних висловів Ісуса Христа можуть бути

тепер, — за Сенером Гіверсеном, — додані нові, досі ще ніколи не цитовані. У цих писаннях Христос велить:

“Люби свого брата, як свою душу. — Я став у світі і ввійшов у плоть і кров. Я не знайшов між людьми ні одного спраглого, і душа Моя плакала за дітьми людства. Бо вони мають сліпі серця і не дознають, що прийшли вони на світ без правдивої душі, і намагаються знов світ покинути, не розвинувши своєї душі”.

Останніми тридцятьма роками археологи зробили чи не найважливіші знахідки, відкривши первописи, що становлять ґрунт для сьогоднішніх біблійних текстів.

Найстарші досі біблійні тексти відкрито влітку 1947 р. Один пастух-бедуїн знайшов у печері над Мертвим морем різні старовинні писані сувої, серед них також і симетровий шкіряний сувій з гебреїським пра-текстом книги Ісаї, що майже не мав прогалин. Цей сувій був записаний бл. 100 р. до Хр.

Таке точне визначення часу стало можливе завдяки застосуванню нових методів, про які буде мова пізніше.

З найбільшою правдоподібністю можна твердити, що цей сувій становить той оригінал слів пророка, що його Ісус тримав у руках, коли виступав з читанням на Саббат у Назареті.

Від 1949 до 1951 року двоє археологів — Г. Л. Гардінг та патер Роллан де Во — відкрили в інших печерах над Мертвим морем багато рукописів старинної давності, поміж ними — 38 писань з 19 книг Старого Заповіту. Ці найновіші знахідки доповнюють найстарші й найповніші списки Старого та Нового Заповіту — славетні “Кодекс Сінайтікус” і “Кодекс Ватіканус”, що походять з IV сторіччя християнської ери.

Сюди належать, крім того, ще знайдені 1931 р. т. зв. папіруси Честер-Бітті з II та III сторіч по Христі.

1935 відкрито фрагмент з Євангелієм Іоанна, що датується часом між 98 та 115 рр. по Хр., грецькою мовою.

Ці пра-тексти доповнено ще численними фрагментами й новішими писаними сувоїми, і вони являють уже завершений образ правдивості

— слив слово в слово — передання, заключеного в біблійному тексті, аж до наших часів.

Дослідник Г. Л. Гардінг заявив, що не менш як ціле покоління експертів у справах Біблії матиме ще повно праці, щоб правильно оцінити знайдені тексти. Про труднощі такого оцінювання непосвячений на вряд чи має справжнє уявлення.

Найбільш ясною, либонь, є вказівка на те, що так Христос, як і апостоли проповідували живою мовою, виразами з найрізноманітнішим значенням. Щоб засвоїти цю мову, треба величезної посилочості, доброї здатності комбінувати, ба — справжньої жертвенности.

Раз-у-раз дослідники наштовхуються на письмові знаки, для них цілковито незнані, що іх вони повинні перекладати відповідно до глузду, повсюдно вищукуючи цей знак і тоді, нарешті, за допомогою тотожних значень, засвоюючи його у свою лексику як нове поняття.

Особливий інтерес при цих знахідках являє встановити, коли саме постали письмові сувої.

1949 р. розпочато цілком новий метод, за допомогою якого можна дуже точно встановлювати вік писань. Фахівець з ядерної фізики, професор Віллард Ф. Ліббі зробив спробу в Чікагському ядерно-фізичному інституті визначити вік писаних сувоїв Ісаї. Дорогоцінні писання було загорнуто в полотно, і саме дослідивши цю тканину, він зміг установити вік сувоїв.

Визначення часу пророблено таким способом:

Космічне випромінювання перетворює в певній частині прядиво, яке перебуває на повітрі, на радіоактивний вуглецевий ізотоп С-14. Кожне органічне твориво — отже, людина, тварина й рослина — день-у-день сприймає С-14 з харчуванням і повітрям. Протягом 5600 років цей радіоактивний вуглець втрачає половину своєї випромінюваної інтенсивності.

Тож якщо відома першіна інтенсивність випромінювання, що її сьогодні можна встановити вже найточнішим робом, і якщо можливо виміряти випромінювання її в органічних тканинах, — як от у цих полотняних хустках, — то є й можливість вирахувати вік.

За допомогою конструювання найвищою мірою чутливих Гайгерових

лічильників стало справді можливо вирахувати вік матерії вимірюванням кількості випромінювання ізотопів С-14.

Таким чином, сьогодні вже з певністю знають, що письмові сувої Ісаї дійсно були записані близько 100 р. до Христа.

ВИДАТНА МУЗИЧНА ІМПРЕЗА В ТОРОНТО

17 травня у великий залі УНО в Торонті відбувся концерт з творів композитора **Миколи Олексійовича Фоменка**, ініціаторами та організа-

Композитор М. Фоменко

торами якого була група прихильників творчості М. Фоменка, на чолі з піяністкою **О. Бризгун-Соколик**.

У концерті, крім самого композитора, взяли участь: **Ізабелла Орловська**, **Лев Рейнарович**, **В. Цісик** та **О. Бризгун-Соколик**.

Численна авдиторія дуже тепло сприйняла виступи всіх учасників концерту, а засłużеного композитора та його дружину Ізабеллу Орловську нагородила китицею квітів.

По концерті відбулася товариська зустріч з композитором та учасниками концерту, у якій взяло участь понад пів-сотні осіб.

Б. Ол.

ПРЕСА НИНІ є НАЙМОГУТНІШОЮ ЗБРОЄЮ В БОРОТЬБІ ПРОЩОВ ЦЮ ЗБРОЮ СТАЛИТИ, ТРЕТИ ВОРОГА.

БА Й МАТЕРІЯЛЬНО ПІДТРИМУВАТИ.

ТОРОНТОНСЬКА ФІЛІЯ ОДУМ ЗА ПРАЦЕЮ

ЗУСТРІЧ З ГОЛОВОЮ УНРади

Зустріч з Головою УНРади І. П. Багряним, що відбулася в п'ятницю 8 травня ц. р. в залі Катедрального Собору Св. Володимира, організувала Торонтонська Філія ОДУМ-у разом з Головною Управою ОДУМ-у Канади і запросила на неї всю без винятку українську молодь Торонто. На спільному засіданні Г. У. ОДУМ-у Канади і Управи Торонтонської філії ОДУМ-у було вирішено, що ця зустріч має бути в формі чайного вечора з маленькою мистецькою програмою. Було також доручено Голові Гол. Управи п. Ів. Пишкану і Голові Управи Торонтонської філії п. Родаку ввійти в

Канади (СУМК), п. М. Лебединський від Торонтонської філії ОДУМ-у, п. Микола Липовецький від Студентського Клубу.

Представники всіх молодечих організацій, крім УКЮ і СУМ-у, склали ширі й теплі привіти Голові УНРади, а представник Торонтонської філії ОДУМ-у разом з привітом передав І. П. Багряному маленький подарунок на видавничий фонд, в сумі \$50.00.

У мистецькій частині одумівець п. Леонід Ліщина продекламував вірш І. П. Багряного "Монголія", а одумівка п-на Валія Літвінова — вірш "Канів". Обидві декламації були добрими, і присутні прийняли їх рясні-

ми не мали нашої патріотичної молоді, то вся праця Державного Центру УНРади була б марною і никому не потрібною. Молодь наша на еміграції мусить бути національно свідома і політично визначена, її завдання в історичній перспективі є куди важливіше, ніж сліпє наслідування модних, сповидно ніби-то глибоких, а насправді не ведучих нікуди і не з'ясовуючих нічого ідей Заходу, на зразок екзистенціоналізму. Наша молодь в критичний момент мусить знайти спільну мову з українською підсвітською молоддю в Україні, не з метою когось там вішати чи стріляти, а з метою спільної боротьби проти окупанта.

Ми повинні за всяку ціну прямувати до "засипання Збруча" на еміграції, бо це питання на нашій батьківщині вже давно не стоїть на порядку денного. Мусимо морально матеріально допомагати УНРаді, пропагувати ідеї Української Народної Республіки — єдиної форми української державності, яка забезпечить свободу для всіх.

На закінчення своєї промови І. П. Багряний порекомендував кожному прочитати книжку В. І. Гришка "Молода Україна пореволюційного сорокаletтя під Советами".

Присутня молодь дякувала Голові УНРади І. П. Багряному довготривалими оплесками.

Після промови були ще запити, на які І. П. Багряний давав вичерпні відповіді.

Було зроблено кілька групових фотозняток Голови УНРади серед молоді міста Торонто. Вечір закінчився танцями, співанням українських пісень, дружніми розмовами Голови УНРади з молоддю і т. д. По 12 год. всі розійшлися додому.

Цей вечір надовго лишиться в пам'яті української молоді Торонто.

(Пресова Референтура ОДУМ-у Канади)

Одумівці торонтонської філії під час зустрічі з Головою УНРади І. Багряним.

контакт з Головою УНРади І. П. Багряним і забезпечитись його згодою виголосити промову до молоді.

Прибуло на цей вечір коло 300 осіб молоді та кілька старших громадян. Господарем вечора був Голова Торонтонської філії ОДУМ-у п. Петро Родак.

За головним столом, крім Голови Катедральної Громади п. І. Янішевського та отців настоятелів П. Самця і Д. Фотія, були представники від таких українських молодечих організацій: п. Ярослав Трусь від Укр. Католицького Юнацтва (УКЮ), п. Теодосій Буйняк від Спілки Укр. Молоді (СУМ), п-на Христя Волицька від Пласти, п-на Надя Маланчук від Ради Укр. Молоді Канади (РУМК), п. М. Гринь від Ц. К. і Головної Управи ОДУМ-у Канади, п-на Марта Фотій від Союзу Укр. Молоді

ми оплесками. Після цього гурток одумівців проспівав "Марш молоді" на слова І. П. Багряного, музика М. Фоменка. Диригував Евген Сагайдаківський, при фортепіані — Валя Літвінова. Між іншим, у попередній розмові з одумівцями І. П. Багряний сказав, що він ніколи не чув, як цей "Марш молоді" звучить, тому одумівці для нього проспівали. Найголовнішою точкою програми була, очевидно, промова Голови УНРади І. П. Багряного, спеціально приготована для молоді, під назвою "Українська молодь і українська держава". Провідною думкою її було, що для молоді є Богом дане призначення приходити на зміну своїм батькам, а для нашої української молоді зокрема, продовжувати справу визволення нашого народу від російсько-комуністичного поневолення. Якщо б

ИНСЦЕНІЗАЦІЯ ПОЕМИ Т. ШЕВЧЕНКА "КАТЕРИНА".

Немає сумніву, що Торонтонська філія ОДУМ-у успішно здійснить намічений план праці. Філія не лише відбуває постійно свої місячні збори, на яких обговорюється та чи інша дискусійна тема, але її працює над тим, щоб заангажувати найбільше числа членів до праці. Постійно працюють танцювальний і драматичний гуртки. Працює філія і над вклю-

ченням нашої підростаючої молоді до відділу Юного ОДУМ-у. Постійно працюють курси українознавства. Організовано хор, який почав свою працю. А 10 травня ц. р., драматичний гурток поставив (за поемою Т. Шевченка "Катерина") — інсценізацію В. Гіби "Московські дурисвіти".

Інсценізація складається з трьох дій. Поставлена під режисурою керівника мистецького гуртка, що носить назву "Гурток любителів сцени", п. М. ГАВИ.

Драматичний гурток був організований при кінці минулого року, а над підготовкою п'еси почав працювати на початку цього року.

Будучи декілька разів присутнім на пробах гуртка, я помилувся у своїх передбаченнях. Вечір пройшов успішно. Керівники філії подбали про належне проголошення вистави. Батьки молоді не стали остеронь, а прийшли на цей вечір. Прийшла й молодь, прийшли й прихильники ОДУМ-у та добірна публіка. Серед присутніх були обидва настоятелі Катедри Св. Володимира о.о. САМЕЦЬ та ФОТИЙ із своїми дружинами. Присутніх було понад 150 осіб.

Відкрилася завіса і в залі наступила тиша. Кожному, як і мені, хотілось ствердження надії, що наша сцена у майбутньому не спустіє. І це ствердження прийшло. Якщо гурток не припинить своєї діяльності на півдорозі, то можна сподіватися, що з нього вийдуть непогані аматори сцени, а може й артисти. Тому нехай наведені тут нижче зауваження будуть дружніми зауваженнями, а ніколи не докором.

П'еса має дев'ять дієвих осіб. Загально треба сказати, що впадала в очі деяка непевність їх на сцені. Це нормально, бо за винятком одного учасника п'еси, ніхто із дійових осіб ще ніколи не був на сцені і не мав попереднього досвіду.

Л. ТИМОШЕНКО, що грав роль корчмаря Соломона, зумів створити характеристичний тип. Московський офіцер, Іван Гуляєв (Є. ЧЕРНЯВСЬКИЙ), в першій дії не відзначався типовістю, хоч гра його була сумлінною й культурною. Може не потрібно було йому говорити ввесь час російською мовою — але це вже вина на дійової особи, а автора інсценізації. Катерина, дочка Остапа і Ганни Паліїв, панна РАЯ ЧЕРНУШЕНКО вийшла добре у всіх трьох діях. Вона повністю зрозуміла свою роль і то-

му гра її легко доходила до душі глядача. В її особі драматичний гурток має дуже надійну силу. Андрій, парубок (О. КИЗИМ), який до безтями любив Катерину, також був задовільним у своїй ролі. Адже він, сирота, хоч і гарний на вроду хлопець, не зміг заступити в очах сільської дівчини тих погонів і відзнак уніформи, що їх мав молодий московський офіцер. Через це, на мій погляд, Андрій мусів бути вдягнений трохи гірше від інших. Гаврило, п'яниця, вийшов чи не найкраще, хоч його роля скінчилася з кінцем першої дії. Зразу можна було зауважити, що О. САНДУЛ вже був на сцені. Його рухи та міміка були бездоганні. Одарка і Оксана, подруги Катерини (панне ЗІНА ЛІЩИНА та ГАЛИНА РОМАНЕНКО) в своїх маленьких ролях вийшли добре. Масова сцена танців, у якій взяла участь танцювальна група М. БАЛДЕЦЬКОГО (П. і Р. КЕЛЕМБЕТ, І. й К. КОРЕЦЬ, А. НОВИЦЬКИЙ, Л. ОЛІЙНИК, В. ПОЛЯКІВСЬКИЙ та В. ШАПКА) була коронною точкою першої дії. І наврешті батьки Катерини — Остап і Ганна — були добре у своїх ролях. Панна Валля КОТИШ зуміла подати образ української матері-селянки а М. КЛИМЕНКО — типового батька. Нечипор, старий дід і сторож лісу (М. КИЗИМ) вийшов добре. Публіка дуже засміялась, коли він, кинувся рятувати Катерину, зачепився за поріг і мало не звалив свою декоративну сторожівку.

Сцена закрилась, а присутні ще нагороджували виконавців п'еси рясніми оплесками. Згодом голова філії П. РОДАК повідомив, що інсценізація буде повторена.

Стільки про п'есу, якщо не згадувати інші моменти. Слід відмітити, що учасники п'еси гралі свої ролі без супфлюра. Думаю, що мистецькому керівникові слід було змінити назву п'еси. Технічну підготовку п'еси провели С. НОВИЦЬКИЙ і О. ЮХИМЕНКО, музичне оформлення — Ю. МОХОНЬ, який систематично працює при танцювальному гуртку та брав участь у самій п'есі. Оформляв сцену мальр Ф. АРТЕМЕНКО.

Ів. Пишако

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ

"МОЛОДУ УКРАЇНУ"!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

М. ВОРОНОГО
"РЕАБІЛІТУВАЛИ"

Київське видавництво "Радянський Письменник" готове до видання в серії "Бібліотека Поета" збірку поезій відомого поета-модерніста Миколи Вороного, що 1935 року був засланий до концентраційних таборів на далеку північ, де й загинув, разом із своїм сином, теж поетом Марком Антіохом. М. Вороний, народжений 1887 р., був автором збірок поезій "Ліричні поезії", "В сяйві мрій", "Світан-зілля", "Поезії" й ін. У рр. 1920—26 жив на еміграції у Варшаві й Львові, а 1926 р. вернувся в Україну. Передмову до соб. видання поезій Вороного написав акад. О. І. Білецький.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДРУЖБИ...

5.3 відбулася в Києві республіканська конференція, на якій створено Українське товариство дружби і культурного зв'язку з "зарубіжними країнами". Досі справа виглядала так, що існувало одно таке товариство з його республіканськими відділами, в тому числі і українським. Тепер, як видно, московська централа попустила тут трохи віжки, хоч і не зовсім, бо всі республіканські товариства є членами союзу советських товариств дружби і культурних зв'язків з закордонними країнами.

На конференції виголосив доповідь голова Українського товариства культурного зв'язку з закордоном К. З. Литвин. Він подав, що у минулому році Україну відвідало 1112 закордонних делегацій, груп спеціалістів і спортивних та художніх колективів з 63 країн світу, разом понад 25 тис. осіб. Останнім часом посилився зокрема обмін делегаціями прикордонних областей України і сусідніх сателітних країн — Польщі, Чехо-Словаччини, Угорщини і Румунії. Дотепер були створені відділи товариств дружби з Китаєм, Польщею, Чехо-Словаччиною, Румунією, Угорщиною, Болгарією, Албанією, Східною Німеччиною, Італією. Доповідач заявив, що "виникала необхідність змінити організаційні форми роботи, залучити до справи міжнародного культурного обміну

широкі кола української громадськості". Інші виступаючі теж твердили, що "старі форми і методи роботи вже не відповідають вимогам сьогоднішнього дня", а нові форми "полегшать співробітництво Української ССР з відповідними організаціями за кордоном".

Цікаво відмітити, що на конференції брав участь і виступав митрополит Київський і Галицький, патріярший єкзарх всієї України Іоанн. Це, мабуть, має служити блахманом для закордону про "свободу релігії" під большевицьким режимом.

Конференція прийняла статут товариства і обрала керівні органи.

ГІТЛЕРІВСЬКА ОКУПАЦІЯ УКРАЇНИ

В "Українському історичному журналі" ч. 1 (січень-лютий 1959) з'явилася стаття М. М. Білоусова і В. І. Клокова про "фальсифікацію боротьби українського народу проти німецько-фашистських загарбників", в якій названі автори накидаються на цілий ряд західних і українських емігрантських істориків за "свідоме ігнорування героїчної боротьби українського народу проти німецько-фашистських загарбників". Авторів обурює передусім твердження західнонімецьких і англоамериканських істориків, що "український народ на початку війни нібито дружньо ставився до німецько-фашистських гнобителів, і тільки жорстока політика Гітлера викликала у нього ворожість до окупантів". Такий погляд, говорять автори, застувають гітлерівські генерали Тіппельськірх, Рендуліч, фон Бутляр і американський історик Дж. Армстронг. І. Каменецького вони називають "злісним наклепником" за його твердження, що в Україні "не було випадків героїчної участі населення в обороні міст, як у Москві і Ленінграді" (протиаргумент — двомісячна оборона Одеси); в подібний спосіб лають і В. Маркуся. До "фальсифікаторів" історії заражовується також Б. Дмитришин, А. Даллін, В. Чемберлен, К. Меннінг та ін. Найбільше уваги присвячується таки Армстронгові, якому закидається "спроба обілити українських буржуазних націоналістів", і збірникові "Український опір", виданому УККА. Закидаючи "фальсифікатами" "безцеремонне приписування дій радянських партизанських загонів українським буржуазним націоналістам", згадані автори поступа-

ють у такий самий спосіб, приписуючи большевицьким партизанам дії українського національного підпілля (напр., мова про партизанські загони Львівської, Кам'янець-Подільської, Волинської, Рівенської та інших областей у 1943 р., про які тоді ніхто не чув).

У цій статті двох авторів є намагання довести, що надання права членів-засновників ОН Українській і Білоруській ССР було "вислідом вкладу України в справу розгрому фашизму".

БЮДЖЕТ АН УССР

Як подає "Радянська Україна" від 3.3, на засіданні президії Академії наук УССР затверджено бюджет цієї установи на біжучий рік. Держава призначила на цю ціль у першому році семирічки понад 300 млн. карб. В замітці говориться, що створюються нові заклади для розширення досліджень у галузі фізики, обчислювальної математики, аерогазодинаміки, напівпровідників, радіофізики та електроніки і т. д., а протягом року намічено відкрити інститути геофізики, географії, держави і права та ін. Має стати до ладу атомовий реактор. "Наближаючи науку до виробництва", в Сталіно мають відкрити філію інституту теплоенергетики, в Дніпропетровську — філію інституту металокераміки і спеціальних стопів, у Запоріжжі — лабораторію електрометалургії, у Львові — лабораторію автоматизації безперервних процесів. Понад 100 млн. карб. має бути витрачено на будівництво нових приміщень науково-дослідних закладів АН УССР (у два рази більше, ніж топік).

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ СЛАВІСТІВ

В 1957 р. в Києві був заснований Український комітет славістів, що мав підготувати участь учених України в з'їзді славістів, який відбувся минулого року в Москві. Академія наук рішила перетворити його на постійно діючий орган. До складу комітету ввійшли: О. Білецький, Л. Булаховський (голова), М. Рильський, П. Тичина та інші. Цей комітет підготував участь українських учених у міжнародному з'їзді славістів, що відбудеться в 1963 р. в Софії.

НЕВІДОМІ ТВОРИ В. КАПНІСТА

Київська "Літературна газета" від 3 лютого подає, що знайдено бага-

то невідомих досі творів В. Капніста. Ця літературна спадщина письменника охоплює понад 100 творів і коло 200 листів. Між новознайденими матеріалами є перша редакція трагедії "Антігона" і перша та остання редакції відомої комедії "Ябеда". Видно, як цензура "передчистила" цей твір, викресливши яскраві місця з критикою судових урядовців.

Знайдена спадщина ввійде до нового двотомового видання творів В. Капніста, що його підготовляє Академія наук ССР. Це буде найповніша публікація творів цього видатного мужа України.

НОВА ГАЗЕТА

У Києві виходить нова республіканська газета п. н. "Патріот батьківщини".

Її завдання: насвітлювати роботу первинних організацій, комітетів та клубів; пропагувати передовий досвід оборонно-масової праці; друкувати матеріали на допомогу громадському активу, керівникам гуртків і секцій, інформувати читачів про працю Товариства для підготовки технічних кадрів для народного господарства України і обговорювати питання профспілок, комсомолу і спортивних товариств. ("РУ" від 29.3).

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ

9 березня, як подає "ЛГ" від 10 березня, громадськість Києва вшанувала 145-річчя з дня народження Т. Шевченка.

У Шевченківському парку, біля пам'ятника поетові зібралися делегати IV з'їзду письменників України, представники советських республік, представники громадськості Києва та молодь.

Українські письменники склали вінок з таким написом: "Геніяльно-му поетові українського народу Тарасу Шевченкові — письменники Радянської України. Вінок письменників ССР мав напис: "Великому поету України Тарасу Григорьевичу Шевченко — от писателей Советского Союза".

Свято відкрив М. Рильський. Болгарський поет Іван Давидков прочитав вірш, присвячений Шевченкові.

НОВІ ВИДАННЯ

"Літературна газета" від 24.3 подає, що в Києві вийшли вибрані твори Олеся Досвітнього і твори

УКРАЇНЦІ КАНАДИ і США!

ПОВІДОМЛЯЄМО УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО,
ЩО 4, 5 і 6 липня 1959 р. В ТОРОНТО

відбудеться

ВЕЛИКА ЗУСТРІЧ

УКРАЇНЦІВ КАНАДИ і США, ПРИСВЯЧЕНА 250 - ЛІТТЮ
ПОЛТАВСЬКОГО БОЮ ТА 250 - ЛІТТЮ СМЕРТИ
ВЕЛИКОГО ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

У ПРОГРАМІ ЗУСТРІЧІ:

1. У суботу 4 липня в чудовій залі Палас Пір над озером Онтаріо в Торонті

ВЕЛИКА ЗАБАВА

Гарна велика оркестра до танців, добре культурне товариство, дешевий і добрий буфет з усікими напоями, добра обслуга.

2. У неділю 5 липня на фармі катедри св. Володимира "Київ" (25 миль від Торонта, на захід, по гайвей ч. 5):

- ПОЛЬОВЕ БОГОСЛУЖЕННЯ,
- ПОЛІТИЧНЕ ВІЧЕ,
- ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ,
- ТАНЦІ ПІД ОРКЕСТРУ.

Основну доповідь зробить проф. В. РЕВУЦЬКИЙ

Слово на тему дня — президент УНР в екзилі д-р С. ВИТВИЦЬКИЙ.

Великий і дешевий буфет з холодними напоями та закусками.

Доїзд на фарму власними автами і спеціальними автобусами, які від'їздитимуть від катедри св. Володимира в Торонті (404 Бетирст).

Запрошуємо всіх українців Канади і США взяти участь у наших святкуваннях!

ГОЛОВНІ УПРАВИ СУЖЕРО (Канада) і ДОБРУС-у (США)

Марка Кропивницького в шести томах.

"Робітнича газета" від 26.3 пояснює, що вже появився другий том "Словаря української мови" Бориса Грінченка (виданий фотомеханічним способом).

Незабаром має появитися російсько-український термінологічний словник; прицайдмні складання його в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні при Академії наук уже закінчене. Цей словник охоплює технічну термінологію усіх основних галузей промисловості, транспорту, зв'язку, радіо і телебачення.

Інститут підготовляє теж російсько-український словник сільсько-гospодарської термінології.

Крім цього, спеціальна комісія

при президії Академії наук УССР готує до видання термінологічні словники з окремих галузей знання: фізичний, хемічний, геологічний і т. д. Частина з них повинна з'явитися ще в цьому році.

АРХЕОЛОГІЧНІ ЗНАХІДКИ НА ВОЛИНІ

Російський археолог М. К. Каргер (він же видав книжку про археологічні розкопи нашої столиці: "Древний Киев", том перший) провадив минулого року розкопи у Володимирі на Волині і відкрив фундаменти тринавного храму, довжиною 28,2 м. і ширину 20,7 м.

Це — цікава пам'ятка архітектури XII—XIII стол., яка не має аналогів в будівництві тих часів. Абсиди храму прикрашені були колонами.

Від підлоги колишнього храму збереглися майолікові плитки, а від покриття даху і бані — олив'яні стопи.

Там же знайдено фундаменти ротондою (круглої) будівлі при Михайлівському монастирі. Ця західка теж належить до незвичайно цікавих, як реферує М. Каргер, бо ротондові церкви в староукраїнському будівництві відомі нам лише з розкопів у Галичі. Ця ротонда різиться від згаданих своєю внутрішньою колонадою ("Наша культура", число за березень).

КІНОФЕСТИВАЛЬ

11.4 відкрився в Києві другий всеукраїнський кінофестиваль, на якому протягом півмісяця показували досягнення советського кіномистецтва — кращі фільми всіх жанрів, створені кіностудіями в 1958 році. Організаційний комітет затвердив для показу 52 художні і коло 60 хронікально-документальних та науково-популярних фільмів, отже значно більше, ніж було показано на першому фестивалі в минулому році в Москві. Для учасників фестивалю встановлено 39 премій і дипломів. Критерієм для оцінки фільмів буде, звичайно, в першу чергу те, наскільки вони відповідають методові "соціалістичного реалізму", тобто наскільки вони допомагають партії "виховувати трудящих".

ГРАМОФОНОВІ ПЛАТИВКИ

В "Робітничій газеті" часто появлялися дописи читачів про брак платівок з записами народної та класичної музики. Критика дала овочі, бо "РГ" від 26 березня повідомляє, що в Києві можна набути у великій кількості записи симфоній Ревуцького, Штогаренка, Сокальського, Гомолки, квартетів Філіппенка і творів інших українських композиторів.

ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО

На відзначення двох річниць: 100-річчя з дня смерті і 150-річчя з дня народження Т. Шевченка, крім започаткованого 10-томового видання творів поета, підготовляється ілюстроване видання поеми "Катерина" і альбом "Життя і творчість Шевченка".

Державний музей ім. Т. Шевченка поповнив свою збірку спадщини великого поета новопридбаними малюнками і видав такі речі: "Біо-

графія Т. Г. Шевченка за спогадами сучасників", "Шевченкові місця на Україні", "Буклет-путівник по музею", "Заповіт" Шевченка 14-ма мовами.

Музей підготовляє пересувні виставки присвячені поетові, що мають бути показані в багатьох містах України.

Наукові співробітники музею працюють над архівними матеріалами, маючи на оці написання таких книжок: "Вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка в 1911—1914 роках", "Смерть і похорон Т. Г. Шевченка", "Звільнення Т. Г. Шевченка з застаріння", "Поезія Т. Г. Шевченка в останні роки життя" та інші. ("НК" за березень).

**Єдина на вулиці Квін
українська крамниця меблів
і домашнього устаткування**

**ALPHA FURNITURE
CO. LTD.**

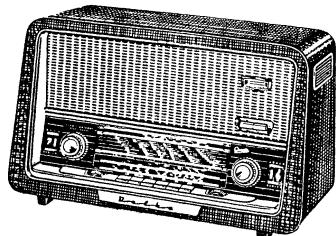
735 Queen St. W.
Tel.: EM 3.9637

та

ALPHA WAREHOUSE

587 Queen St. W.
Tel.: EM 8-3336

Радіоапарат німецької марки
GRAETZ — POLKA.

Для тих, що бажають мати
щось справді надзвичайне.
Бездоганна звукова система
т. зв.

Concert Hall Diffusion System.

2 звукові реєстри,
6 автоматичних перемикачів
(push buttons)

та інші найновіші
удосконалення.

Також великий вибір апаратів
інших марок.

Звертайтесь до нас
за каталогами.

3 ЖИТТЯ ОДУМ У ТРЕНТОНІ

Місцева філія ОДУМ-у, хоч порівняно невелика, а ще до того не в дуже сприятливих умовах для свого розвитку, наполегливо старається виконувати завдання ОДУМ-у на культурному, виховному та громадському полях.

Щороку філія відвідує місцеве громадянство із різдвяною колядою, прибуток від якої переважно йде на підтримання нашого Державного Центру та на інші громадські й культурні цілі.

Цього року місцеву громаду відвідав голова УНРади, письменник І. П. Багряний. Одумівки від імені місцевої філії та всього громадянства привітали почесного гостя й вручили китицю рож.

Після доповіді місцеве громадянство зібралося у ресторані, де в приемній атмосфері відбулася товариська зустріч. Присутні висловлювали свої думки про УНРаду, про твори І. П. Багряного.

Голова філії ОДУМ-у І. Івахненко привітав гостя від місцевої філії, побажав сил і здоров'я для дальнішої праці на користь нашого народу.

Пан Івахненко також згадав про твори "Чому я не хочу вертатися в СССР?", "Сад Гетсиманський" та інші.

На закінчення він зазначив, що кожна молода людина, прочитавши їх, знайде відповідь на багато болючих питань з історії недавнього минулого та порад у житті на майбутнє.

Цього року, як і щороку, філія взяла участь у відзначенні дня державності й соборності України.

Найбільш болючим питанням, а спеціально у теперішніх часах, є справа підростаючої молоді, що не забаром мусить заступити місце старших одумівців.

Місцева філія відбула наради із батьками й педагогами у справі організації юного ОДУМ-у.

Обрано батьківський комітет, який разом із філією буде проводити дальнюю працю.

Трентонські одумівці, як і вся молода, також люблять забавитися і ніколи не пропускають нагоди влаштувати забаву.

У лютому влаштовано першу зимову забаву, на якій було багато гостей із сусідніх філій.

Одним із найбільших досягнень у останніх часах було зорганізування

драматичного гуртка. Після довгої сумлінної підготовки філія поставила комедію С. Васильченка "На перші гулі".

Філія також плянувала поставити цю п'есу у сусідніх філіях, та, на жаль, обох учасників п'еси, що виступали в ролі парубка Тимоша, забрали до війська.

Філія ОДУМ-у дуже дякує артистці пані Л. Качуровській, що допомогла поставити п'есу, а обом нещасливим "Тимошам", Романові Дайненці та Ів. Івахненкові, щасливо відбути військову службу й повернутися до філії з новими ідеями, життєвим дослідом і принаймні у ранзі генералів.

Евген К-н.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Бережна, Філадельфія. Надісланий Вами матеріал важливий і актуальній, але краще було б видати його окремим циклостилевим виданням і розіслати вихователям Юного ОДУМ-у, ніж друкувати в "Молодій Україні".

П. Вулгаїв, Чікаго. Побоюємося, що надісланий Вами матеріал за надто сухий для читачів "Молодої України".

А. Галан, Нью Йорк. Листа одержали. Не забувайте й про матеріали для "Молодої України".

В. Сварог, Монтерей. Чекаємо Ваших матеріалів. Привіт!

Анонім із Клівленду. Ви могли б мати рацію, якби:

а) краще знали, що являє собою той, кого Ви бороните;

б) якби Ваш лист не був написаний тим самим стилем, проти якого Ви виступаєте;

і, нарешті,

в) якби Ви підписалися.

Той, хто боронить правду, не потребує робити це анонімно, хіба що він психологічно крілик.

**ДРУКАРНЯ
КИЇВ**
KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO
EM 3-7839

НАСЕЛЕННЯ СССР

Нешодавно советський уряд оголосив звіт з перепису населення першого за останніх 20 років. Згідно з цим звітом, Сов. Союз мав на 15 січня ц. р. 208,826,000 жителів, з них 94 мільйони чоловічої й 114 мільйонів і 800 тисяч жіночої статі. Велику різницю між числом жителів чоловічої й жіночої статі центральна статистична рада приписує воєнному знищенню, але зазначає, що число мешканців обох статей нижче 32 року життя є майже однакове.

Статистика перепису подає, що кожного року населення СССР збільшується на три з половиною мільйони. Скала одружень в СССР найвища в світі — пересічно понад 12 нових одружень на кожних 1,000 мешканців, а скала смертності є найнижчою в світі — коло 7,5 смертей на кожних 1,000 мешканців. На кожних 1,000 мешканців річно є пересічно понад 25 новонароджених і кожного року є більше як 3,500,000 нових народжень, ніж смертей.

Три советські міста мають по більше ніж одному мільйонові мешканців: Москва 5,032,000, Ленінград 2,888,000 і Київ 1,102,000.

VICTORIA GRILL

612 QUEEN ST. W., TORONTO, ONT. — ЕМ. 6-3380 — UN 1-0046

ХТО ДБАЄ ПРО СВОЕ ЗДОРОВ'Я, ТОЙ ЩОДЕННО ВІДВІДУЄ НАШ РЕСТОРАН, ДЕ ДІСТАНЕ СВІЖІ І СМАЧНІ УКРАЇНСЬКІ ТА КАНАДІЙСЬКІ СТРАВИ!

П. І В. НАУМЧУКИ

УКРАЇНСЬКА ФІРМА

BLOOR REAL ESTATE LTD.

1072 Bloor St. West

Tel.: LE -1-2471

Михайло МУЦАК
REALTOR

ЗВЕРТАЙТЕСЯ В СПРАВІ КУПІВЛІ Й ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ
ДО ФІРМИ

BLOOR REAL ESTATE LTD.

ТУТ ЗАВЖДИ ЗНАЙДЕТЕ ДРУЖНЮ ПОРАДУ Й ДОПОМОГУ

У СПРАВІ КУПІВЛІ Й ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ
звертайтесь

до

найбільшого українського бюро продажу реальностей

R. CHOLKAN Real Estate Ltd.

527 Bloor St. W.

Toronto, Ont.

Tel.: LE 2-4404

ГОТЕЛІ — КАМ'ЯНИЦІ — ДОМИ — ПІДПРИЄМСТВА

З ініціативи Головної Управи ОДУМ-у Канади розпочалася збірка на пресовий фонд журналу "Молода Україна". До нас уже поступили перші списки жертводавців за таким порядком:

Збіркова листа ч. 1.

Збірщик О. Кизим — Торонто	
О. Кизим	\$1.00
Б. Дрозд	2.00
О. Важний	2.00
М. Савчак	2.00
Гр. Романенко	5.00
Разом	\$12.00

Збіркова листа ч. 2.

Збірщик П. Родак — Торонто	
П. Родак	\$5.00
Ю. Стефанович	1.00

Крамниця Залізних Товарів

TAGLIETTI HARDWARE

1477 Dundas St. West

(біля Dufferin)

Tel.: LE - 6 - 3826

Власник: П. ГОЛОВАТИЙ.

Різне приладдя, скло, дитячі ровери.

Багатий вибір фарб, найкращих фірм у Канаді

Flo Glaze i Love Brothers

Кухонне приладдя. Великий вибір порцеляні та скляних виробів.

О. Джулінський

1.00

В. Ганківський

1.00

Б. Гула

1.00

С. Фірко

5.00

О. Сагайдаківський

1.00

О. Дмитришин

1.00

Г. Литвин

1.00

А. Хруш

1.00

Разом

\$18.00

Збіркова листа ч. 3.

Збірщик О. Степовик — Торонто	
С. Дем'яненко	\$5.00
О. Степовик	5.00
В. Павлюк	5.00
Е. Денесюк	5.00
I. Юхименко	4.00
I. Пишако	3.00
К. Карась	1.00
Н. Нестеренко	2.00
В. Черноволський	2.00
О. Сандул	2.00
Я. Юхименко	1.00
М. Лебединський	1.00
Разом	\$36.00

Збіркова листа ч. 4.

Збірщик М. Клименко — Торонто	
А. Якіш	\$0.50
М. Кизим	0.50
Я. Кизим	0.50
Микола	0.50
I. Гаркуша	0.25
В. Дзюба	0.20
П. Головатий	1.00
В. Шелест	1.00
С. Богун	0.25
Разом	\$4.70

Збіркова листа ч. 5.

Збірщик Л. Тимошенко — Торонто	
Л. Тимошенко	\$2.00
О. Юхименко	2.00
А. Новицький	2.00
Л. Харченко	1.00
Разом	\$7.00

Всім жертводавцям та збірникам

Редакція та Адміністрація складають сердечну подяку.

УВАГА!

УВАГА!

Тих, хто ще не розрахувався з адміністрацією "Молодої України" за книжки В. Бендера "Марш Молодості", просимо негайно розрахуватись і вислати гроші, або звернути непродані книжки.

Адміністрація "Молодої України" мусить розрахуватись за ці книжки з видавництвом. Адміністрація.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ

В "МОЛОДІЙ УКРАЇНІ":

За стор. (однораз. вміщення)	\$ 60.00
За півсторінки	" \$ 30.00
За чвертьсторінки	" \$ 15.00
За одну восьму	" \$ 7.50
За 2 x 2 інчи	" \$ 5.00